

Kopp Lukács:
Ki, átkozott

3. oldal

Babetz Coriolan:
Barokk
formák

8. oldal

L. Simon László:
Szervezet(t)
sorvasztás

9. oldal

Vári Attila:
A medvebocok
okítása

15. oldal

Somhegyi Zoltán:
A föld alatt és
a Várhegyen

20. oldal

Metz Katalin:
Szimfónia
az Újvilágból

24. oldal

III. évfolyam

2007/02

mak^{tér}

A Magyar Alkotóművészeti Közalapítvány ösztönművészeti folyóirata

karcpoétika

*„Ritkán
születik jó vers,
ha a költő
legelőször
a nevét írja
az üres papírra.”*

Balla D. Károly

Címlapon: Tóth Tímea: Fej 2 (70x100 trínát, olaj, karton)
Hátlapon: Molnár L. József: Rajz LV., színes ceruza (2003)

tartalom

Brém-Nagy Ferenc:
Paul Aster – A véletlen története _____ **2**

Kopp Lukács:
Ki, átkozott _____ **3**

Zielinski Tibor:
Besétáló az agszüleményembe _____ **4**

Novotny Tihamér:
A látvány filozófiája _____ **6**

Vári Attila:
Elmaradt találkozás Görömbei Andrással _____ **7**

Babetz Coriolan:
Barokk formák _____ **8**

L. Simon László:
Szervezet(t) sorvasztás _____ **9**

Szivák-Tóth Viktor:
Közel s távol – Krusovszky Dénesről _____ **10**

Péntek Orsolya:
Álmok álmodója _____ **10**

Nagy Frigyes:
Édes szőlő, tüzes bor _____ **12**

Kaló Béla:
Szabó Bogár Imre sűrítményei _____ **12**

Maczkay Zsáklin:
Szindbád, a halhatatlan _____ **13**

Brém-Nagy Ferenc:
„Míg él a szem látni kell” _____ **14**

Vári Attila:
A medvebocok okítása _____ **15**

Somhegyi Zoltán:
Az együtt-lét emlék-képe _____ **16**

Bozai Ágota:
Füre lízni tilos _____ **16**

Mikics Ádám:
Doboz-lét _____ **18**

Somhegyi Zoltán:
Metrókiállítás _____ **19**

Cseh Boris:
A föld alatt és a Várhegyen _____ **20**

Metz Katalin:
A bűvölet rácsai _____ **22**

Gellér Judit:
Szimfónia az Újvilágból _____ **24**

Prof. Dr. Prokopp Mária:
Arcok a városból _____ **26**

Bertalan Tivadar:
Az első Prokopp Péter-DÍJ átadása _____ **27**

XVII. Vezékiel próféta szentenciáiból _____ **27**

távcső

Brém-Nagy Ferenc
Paul Aster – A véletlen története

Kevés az olyan külföldi író, akinek könyveit gyakorlatilag azonnal megjelenteti a hazai könyvkiadás. Az egyik ilyen szerző Paul Auster. Sikerének titka feltehetőleg történetközpontságának köszönhető.

A hazai irodalom „fejlődése” kapcsán elhangzik, hogy az ehhez hasonló próza már utána van a posztmodernnek. Oszlassunk el egy közkeletű, makacs félreértést: attól, hogy itthon a posztmodern a történet létének tagadásával vált egyenlővé, még nem biztos, hogy ez igaz

is! Ott, ahol az irodalom hegemoniáépítéstől, protekcionizmustól, megélhetési pénzosztástól, ilyen-olyan harcoktól, elhatárolódásoktól, ki- és elzárásoktól mentesen fejlődött, ahol természetes többféle esztétika- és irodalomestmény egymásmellettsége, és ez elsősorban értelmes vitákat gerjeszt és nem a másik megsemmisítésére irányuló kísérleteket, nos, ott ez soha meg sem szűnt. Borges szerint az amerikai film sikerének az a titka, hogy meg tudta őrizni a tiszta epikát, amire láthatólag igényük van az embereknek. Mások mellett Paul Auster művei is erre szolgálnak bizonyítékot.

Auster művészetének egyik alapkonfliktusa a megszokott fizikai és mentális környezet elvesztése, a létezés kereteinek darabokra hullása és az ennek nyomán végbemenő személyiségváltozás. Ez történik az álneven írt krimikből élő íróval, aki egy félrekapcsolt telefonhívás hatására nyomozásba kezd (New York trilógia); David Zimmerrel, az összehasonlító irodalom professzorával, aki repülőgép-szerencsétlenségben elveszíti a családját (Az illúziók könyve); az utcagyerekekkel, akinek egy különös képességgel megáldott magyar származású idegen azt ígéri, megtanítja lebegni, ha képes lemondani önmagáról és végigcsinálni a sok szenvedéssel járó tortúrát (Mr. Vertigo); az íróval, aki egy balesetben majdnem meghal, s hosszú lábadozás után tér vissza a mindennapok világába (Az orákulum éjszakája); Anna Blume-mal, aki újságíró bátyja felkutatására indul a városba, ahol mintha az önpusztító civilizáció a szétesés, felbomlás végső fázisába lépett volna (A végső dolgok országában).

Az amerikai író munkásságát meghatározó másik ismérv a véletlen szerepének megrajzolása az emberi létezésben. Egy pont, ahol létrejön egy találkozás, történik valami, egy füzetet vesz az ember, mert szép (Az orákulum éjszakája), a félrekapcsolt telefonhívások hatására eljásza azt a személyt, akit keresnek (New York trilógia), ahol bármi más is megeshetett volna, ám ami végül történt, az egy eseményláncolatot indít el, és sorsokat befolyásol. De feltűnik a regényekben az írás, a szavak és a valóság kapcsolatának problematikája, az elbeszélhetőség esélyeinek kérdései. „Próbálok mindent idesűriteni, próbálok a végére érni, mielőtt késő lesz, de már látom, mennyire áltattam magam. A szavak nem engedik. Minél közelebb a vég, annál több a mondanivaló. A vég csak képzeletben létezik, célt, amit kitalálsz magadnak, hogy mozgásban maradj, de elérkezik a pillanat, amikor rájössz, hogy soha nem érheted el!” (A végső dolgok országában).

Az Auster-regények cselekménye izgalmas, ugyanakkor bennük rejlenek a létezés egészét firtató kérdések: van-e élet azután, hogy az ember elveszíti a léte alapjainak tudott dolgokat, meghalhat-e az ember még életében, élhet-e, ha már egyszer halottnak tudja magát? Lehetséges-e út a véglegesnek hitt megsemmisülésből, és ha igen, milyen és merrefelé?

Paul Auster 1947-ben született. A középiskola befejezése után hosszabb európai utazást tett. A Columbia Egyetemen diplomázott. A regények mellett írt verseket, kritikákat, filmforgatókönyveket (Füst, Egy füst alatt beindulva), valamint rendezőként is bemutatkozott (Lulu a hídon).

Kopp Lukács

Ki, átkozott

Február 14-én nagykorúvá vált a fatwa, Irán néhai vallási vezetőjének Salman Rushdie-ra kimondott halálos átka. Tizennyolc éve üldözik jámbor igazhitűek a kiváló író halálra, szó szerint. A hitbuzgalmon kívül persze komoly ösztönző lehet az a tetemes summa pénz, amit szintén jámbor igazhitűek ajánlottak fel a potenciális ölőnek. Hál'Allahnak, ennyi idő elég arra, hogy leérettésszen egy gyerek, szülessen még néhány kiváló könyv; sok homok morzsolódjon le a sivatagban... arra viszont kevés, hogy napirendre térjünk a dolog felett.

Arról van szó, hogy bizonyos politikai erő (vallási ez esetben) a neki nem tetsző művészember alkotását olymértékben tartja dehonesztálóknak (veszélyesnek) magára és világnézetére nézve, hogy a szerző fizikai megsemmisülését óhajta tevőlegesen elősegíteni, negatív teremtőt játszani érzi felhatalmazva embermagát. Kérdés persze, hogy ha céljukat elérnék, békésebb, biztonságosabb lenne-e a világ, globálisan meg lokálisan is, és nőne-e a világrend önjelölt védelmezője iránti felebaráti szeretet. (Feltéve, ha ez a cél és nem fortélyos félelemvilág létrehozása, civilizációk összecsapása vagy ilyesmi.)

Rövidtávon hatékony módszer persze az uralkodó eszmébe nem illő gondolatokat fejtejtől kiirtani, hosszú távon azonban történelmi tapasztalat szerint meglehetősen sikertelen.

Európában hosszabb konszolidációs periódus (mérgepoharak, máglyák, kerékbe törések, forró olajban hevítés, törzskínóvések lenyisszantása) után a tiltott könyvek listáján szerepelni kifejezetten jó társaságot jelentett. Francis Bacon, Daniel Defoe, Gustave Flaubert, Anatole France, Graham Greene, Victor Hugo, Immanuel Kant, John Locke, Blaise Pascal, Jean-Paul Sartre, Jonathan Swift körét többek között. Ovidius: A szerelem művésze, Chaucer: Canterbury mesék, Voltaire: Candide, Rousseau: Vallomások, Joyce: Ulysses, csak néhány a nagy hatású, az olvasók elől elzárni akart könyvek közül. De Egyiptomban 1998-ban

indexre került az Ezeregyéjszaka teljes szövege is, állítólagos obszcenitása miatt! IV. Pius pápa rendeletére 450 éve jelent meg először az Index Librorum Prohibitorum, ami minden marketingeszköznél hatékonyabban tudta a kíváncsiakkal, olvasni mit érdemes.

No, de nem erről akartam értekezni, hanem arról, hogy fatwa ide vagy oda, a magyar értelmiségnek még csak hatalmi ukáz sem kell arra, hogy békeidőben enkezével önkarijerjére törjön, illetve hátrébb az általánosítással, szóval egyik értelmiségi a másiknak farkasa, bizony mondom. Megvannak a magunk kicsi fatwái, indexei és mindenféle korlátozó eszközei; tudjuk mi, mitől döglök a légy (akinek bevallottan persze szintén nem ártanánk), merre hány lépés, és Úristen lakhelyét is ismerjük, demonstráció szintjén legalábbis. Egy kanál víz nem sok, annyiban megfojtana egyik kultuszbizottsági tag a másikat, kinnfentes a bennfentes, a mi kuttyánk kölykének ellenebét.

A minap könyvesboltban jártam (időnként elő- és megfordulok ott). Felbattyogtam a legfelső szintre – ott tartják a szépirodalmat, alant az alantast – és végigkajattam a polcot bizonyos cím iránt.

Felfelé caplatva (a lift csak a ponyvirodalmat és szakácskönyveket áruló középső emeletig visz) eljártam a gondolatlanul – eljártam velem a gondolat – hogyan lehet ma nálunk kinyírni (jellemzően egyelőre átvitt értelemben) egy művészt és milyen okból, valamint, hogy én hogyan és miért csinálnám példának okáért. Ember gyarló.

Az elsődleges ok az lehet talán, ha tehetségesebb nálam, ezért a fene esz, meg a sárka irigység. Ez önmagában is elég arra, hogy utáljam, irmagját kívánjam kiirtani, országból elűldözni, fülebe forró ólmot, satöbbi. Ha nem tehetségesebb nálam, akkor a szakmát kezdem sűrűn féltetni, hogy hígul, hogy művésznek már boldog-boldogtalan állhat, (utóbbi gyakoribb) persze.

Mérlegelni kell, mekkora veszélyt jelent az én pozícióimra, mennyivel nagyobb eséllyel pályázik sikerre (illeté-

kes bizottságokban mennyi rokona, ismerőse, boldog őse van), és ellencsapást, mozgósítást ehhez kell igazítani. Nemi identitásáról, libidójáról, viszonyairól, világnézeti hovatartozásáról, állítólagos utálatos szokásairól lehet terjeszteni például fals adatokat; a cáfolat mire körbér, nem ugyanabban a társaságban, persze, az áldozat már sűrűn kap sanda pillantásokat, elbizonytalanodik, személyisége meginog, alkotókedve lelohad, miegyéb. Befolyásomból kifolyólag (zsúri) igyekeznék elérni, hogy művészetét lekicsinyeljék, ha van sapka ezért ne jusson megrendeléshez, megbízáshoz, ha meg nincs, azért, forrásai apadjanak, szomszéd tehene szindróma álljon be nála, döngöljön, szakmailag legalábbis. Menjen a sóhivatalba zabot hegyezni, földvára deszkát árulni, szélzsákot lengetni, villamoskereket pumpálni, amit akar, csak a levegőt ne rongta itt nekem, ne szívja előlem, húzzon el.

Ezt teszi az oxigénhiány, mert szuszogás van azon a néhány lépcsőn. Miután biztonsági őrnek bejövet megmutattam a magammal hozott könyvet, és ő blokkot kért tőlem, vérnyomásom felmeme, mert az írott-árult szó cerberusa nem igazán értette meg, hogy a magammal cipelt könyvet nem most vettem, rendeltetészerűen hordom táskámban, olvasás céljából, szemárfülevelve, csomagolatlanul.

Levegőt kapok aztán, és jut eszembe valami, aminek nem kéne persze, hogy megtörténjen ilyen furkálódási időnként (elég sűrű időközönként), és nicsak, ezek a mi fatwáink működnek a gyakorlatban is (ennek sem mindegy, persze, hogy melyik oldalán vagyunk), ez olyan magyar ízé, előre megfontolt szándékú gáncs- és sulyokvetés ez, ösztönművészeti kiátkozódsói, kicsi, kicsinyes, de a miénk; ez van, szalonakészítés alapanyagai korlátozottak, ezt kell nem szeretni. Szembéli gerenda-ügyben nézzünk má' tükkörbe.

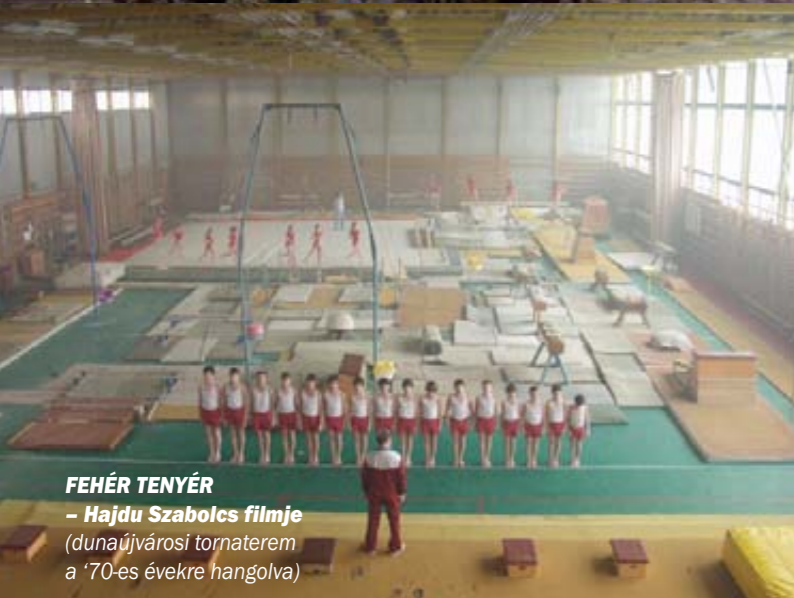
Salman Rushdi szakállát pedig Allah növesse hoszszúra.

Besétálok az agyszüleményembe

Ugyan a látványtervezői szakmában a „nagy öregek” dominálnak, **Esztán Mónika** – egy fiatal, kedves, melegszívű erdélyi (pontosabban partiumi) lány – mára mégis sokrétű munkásságot mondhat magáénak. A magyar filmesek új generációjának kedvence több nálunk forgatott nagyszabású külföldi produkcióban dolgozott a külhoni tervezők és magyar kivitelezők közvetítőjeként, illetve számos reklám háttéréért és látványvilágáért felelős. Mindezt tehetségén, szorgalmán és szívósságán kívül nyelvtudásán is köszönheti: öt nyelven beszél.

NAP UTCAI FIÚK – Szomjas György filmje
(VIII. ker.-i grundon megépített korabeli mozi díszlete felrobbantva)

FEHÉR TENYÉR
– Hajdu Szabolcs filmje
(dunaújvárosi tornaterem a '70-es évekre hangolva)

PANNON D-Juice: CASANOVA
– mobiltelefon reklám
(Petőfi Irodalmi Múzeumban berendezett díszlet)

MACERÁS ÜGYEK – Hajdu Szabolcs filmje
(gyufa freskó a főszereplő szobájának falán)

Több mint egy éve történt, hogy Mónika megkért, segítsék neki tapétát válogatni a hetvenes évek panellakásához, melyet egy műteremben építettek, ugyanis egy igazi panellakásban a színész még csak elférne, de az operatőr kamerástul, reflektorostól és a rendező 30 tagú stábjával már nem biztos. Nem hittem volna, hogy ennyire körülményes megtalálni a célnak leginkább megfelelőt. Napokig jártuk a különböző szaküzleteket mire rátaláltunk arra a retro tapétára, amelyik célunknak megfelelt (azt is csak rendelésre szállították Németországból). Jóleső érzés volt viszontlátni a mozivásznon – pár elmosódott másodperc erejéig – a Fehér tenyér című filmben, mely jó néhány díjat nyert idehaza és a nagyvilágban.

A képkalkotó művészetek közül nem sokat sorolhatnék, amely annyira összetett, mint a látványtervezőé. Munkájának kis részét teszik ki a kreatív feladatok: alkotótársakkal – rendező, operatőr – a víziók ütköztetése és összeolvasztása, alapos kutatómunka:

a korabeli festményeken vagy fotókon fel-lehető összes részlet pontos megfigyelése, a látványrajzok elkészítése. De a munka oroszlánrésze a tapétakereséshez hasonló, kreativitást alig igénylő feladatok megoldása: folyamatos egyeztetés az építéssel, kivitelezőkkel, alkalmazkodás a gyártásvezetők pénztárcájához, a jelmezeknél odafigyelés a színészek egyedi kívánságaira – és ehhez hasonló problémák nap mint nap, minden forgatás során. Ráadásul gyakran egy időben több film előkészületén is dolgozik egy tervező és előfordul, hogy a producereknek nem sikerül a filmhez a szükséges pénzeket összekalapolni, így az összes befektetett munka kárba vész.

De amikor a film végre elkészül, leperog a bemutatón, jön a tapsvihár, a szakmai közönség is elismeréssel adózik. A film létrehozói közt Mónikát is felkérlik az Uránia mozi színpadára, látom a szeme sarkában az örömkönnöket, amik kárpótolják a sok küzdelemért, mely minden filmnél más.

Zielinski Tibor: Miben különbözik a filmes látvány tervezése a többi képkalkotási módtól?

Esztán Mónika: Meg kellett tanulnom, mit és hogyan lát a kamera. A színek a világitástól, a füsttől, az árnyékoktól megváltoznak. Abban különbözik a filmdíszlet tervezése a lakberendezéstől, hogy itt különösen nagy gonddal kell megkomponálni a fényforrásokat, az ablakokat, rácsokat, nyílásokat, deszkareseket, melyeken a reflektorok fognak bevilágítani. Másról szép egy szoba a valóságban, mint fotón vagy filmen – a fények teremtik meg a hangulatot. Ráadásul a lényeg mindig a színész, ezért az a jó falszín, ami előtt a bőr tónusai jobban érvényesülnek (például a szürkés, zöldes, kékes vagy a sötét). De az se túl előnyös, ha egy dísznövény a háttérben pont a főszereplő fejéből nő ki. Azt is meg kellett tanulni, hogy csakis annyit szabad megépíteni, berendezni, ami majd látszik a filmen. A hátával meg a széleivel a díszletnek már pénzkidobás foglalkozni. Ehhez azonban nagyon pontosan le kell minden jelenetet egyeztetni a rendezővel és az operatőrrel még akkor is, ha esetleg fogalmuk sincs a pontos képhatárokról, mert az ő fejükben még csak a színészi játék és a történet virágozik. Bármilyenek is a körülmények – nincs elég idő, nincs elég pénz, a többieknek nem fontos, hogy látványos legyen a díszlet – én

akkor is igyekszem vizuális élményt adni a nézőnek. Lehet, hogy nekem sokkal több utánajárás, több éjszakai rajolás, vagy több pénz (mert gyakran mások is besegítenek nekem), de csak így tudok alapos vagy megalótló látványt létrehozni. Legfőképpen azért szeretem a munkám, mert ez nagyon jó játék, amikor készen van, bele tudok lépni a műteremben megépített saját agyszüleményembe. Ez csodálatos! Az persze már sokkal szomorúbb, amikor másnap lebontják az egészet... Ettől lesz egyszerre mulandó és halhatatlan a mi munkánk – a filmtetekercsek hosszú időre megőrzik.

ZT: Hogyan látod a helyzetet a többi művészeti ág viszonylatában?

EM: Bizonyos szempontból sokkal könnyebb helyzetben vagyok, mint a képzőművészek, mert trendkezelemre áll egy építész, egy berendező, egy technikus és csapataik, és főleg egy jó adag pénz, hogy megvalósuljon mindaz, amit megálmodtam. A hátulütője a dolognak csak az, hogy alkalmazott művész vagyok – ha a rendező és története nem elég jó, akkor az egész munkának nem sok értelme volt. Ha egy forgatókönyvből más világot szeretne kihozni a rendező mint én, akkor is az ő elképzelését kell a lehető legjobban megközelítenem, nem a sajátomat. Vagy ha pont nem csörög a telefon, hogy felkérjenek egy újabb munkára, ez nem az a terület, ahol egyedül tudnék bármit alkotni

(hacsak nem nyúlok más műfajhoz: volt pár nyugodt hetem decemberben, így írtam egy mesét és elkezdtem megrajzolni hozzá a mesekönyvet).

ZT: Mi az, amit a legjobban szeretnél megvalósítani a jövőben?

EM: Minden vágyam, hogy egyszer sci-fi filmen dolgozzak, ahol minden képkockát meg kell pontosan tervezek, minden részletre kitérő jövőképen gondolkozhatnék. De hát várhatok a felkérésre. Ez nem egy egyszemélyes műfaj, ráadásul azt hiszem, hogy a legtöbb nullát elnyelő művészeti ág a filmgyártás.

Mónikát gyakran látni kiállítás-megnyitáson, baráti körében sok a képzőművész, filmjei külön ízét, zamatát adja sajátos

Zielinski Tibor

ESZTÁN MÓNIKA

www.esztanmonika.com

1976. Szatmárnémeti, Románia

TANULMÁNYOK:

- 1993 - 1995 - Képzőművészeti Gimnázium, Kolozsvár
- 1995 - 2000 - Magyar Képzőművészeti Egyetem - látványtervező szak
- 1999 - 2000 - Accademia di Belle Arti - Brera, Milánó

GYAKORLAT:

- 2000 febr.-március, divat: VIVIENNE WESTWOOD, az olasz kivitelező aszisztense, Milánó

MAGYAR FILMEK (látványtervező)

Nap utcai fiúk, Fehér Tenyér, Emelet, Kivilágos Kivirradtig (tévéfilm), **Fejezetek az erények könyvéből** (tévéfilm), **Csoda Krakkóban, Tamara, Boldog születésnapot, Szentiván utolsó napja, Bolondok éneke, Macerás ügyek, A mi szerelmünk, Fiúk a házból** (rövidfilm), **Kicsimarapagoda** (rövidfilm)

KÜLFÖLDI FILMEK (látványtervező aszisztens, helyvadász)
Kincses sziget (francia játékfilm), **Bartali** (olasz tévéfilm), **Napóleón** (francia-amer.-kanadai tévéfilm), **Perlasca** (olasz tévéfilm), **Isten veled** (francia j.), **Connected** (belga j.), **Badenheim** (israeli j.), **Gyönyörű naplemente** (olasz j.), **Egyiptomi Tanács** (olasz j.), **Papá - Mengele életéről** (olasz-brazil j.)

REKLÁM

McDonald's, Renault, Coca-Cola, Danone, Axeler, Samsung, T-Mobile, Douwe Egberts Omnia, Pannon, Unicum, Swedbank

SZÍNHÁZ

W. Shakespeare: Othello, Dosztojevszkij: Szélid teremtés, Bergman: Ősz szonáta, Fráter Zoltán: Boszorkányos esték, Jaroslav Hašek: Švejk, W. Shakespeare: Szentivánéji álom

DÍJAK:

- 2004 ÉV LEGJOBB DÍSZLETTERVEZŐJE - a Tamara c. filmért (TV és Filmkritikusok díja)
- ZSÚRI KÜLÖNDÍJA A LEGJOBB LÁTÁNYÉRT a rendező, operatőr és díszlettervező összehangolt munkájáért a Tamara c. filmben (35. Magyar Filmszemle)

SWEDBANK – reklám
(MűPa hangversenyteremből kialakított bankfiók)

SAMSUNG – "majdnem űrtechnológia" hűtőszekrény reklám
(műteremben megépített high-tech konyha díszlet)

TAMARA – hálószoba
(látványterv)

TAMARA - hálószoba
(díszletfotó)

Fotók: Szilágyi Lenke és Esztán Mónika

A látvány filozófiája

avagy a Molnár László József-féle rajzstílus ismeretelméleti realizmusa

Rajz LVI.

Az 55 éves Molnár László József eddigi munkásságáról nem sok, de annál tartalmasabb, kiválóan precíz leírás született. Ezek a vizsgálható tárgyakat minden határon túl megközelíteni igyekvő, részletező elemzések valószínűleg nemcsak az önmagának is igen szigorú és következetes elveket szabó, analízáló típusú művésznek, de annak a fenomenológiai jellegű minőségi szemléletnél mélyebb alapállásnak is szólnak, amelyeket alkotásai képviselnek. Így a kis életmű legfőbb tanulságait leszűrve, mindjárt az elején leszögezhetjük: ebben az egész molnári jelenségben éppen az a legmeglepőbb, hogy első látásra látszólag minden egyszerűnek és problémamentesnek tűnik. Hovatovább az ábrázolt világ könnyűnek tetsző beazonosíthatóságából következően úgy hisszük, az ember mindjárt és mindent megértett az általa közvetített dolgokkal kapcsolatban. A szemlélő azonban csak fokozatosan ébred rá arra, hogy a lényeg a részletekben rejlik, s hogy a látószervünkkel felfogott világ közvetlen megértése és intellektuális megítélése nem is olyan kézenfekvően egyszerű, s hogy a bizonyosság álarcá mögött végtelenül sok létértelmezési bizonytalanság húzódik meg.

Tehát mi más is lehetne ez a művészet Molnár esetében, mint a látás filozófiája! Ebben az érzékszervi bizonytalanságban már a nyolcvanas évek elején szükségét érezte annak, hogy fogódzókat kereső

rajzpoeticáját önszuggesztív, filozófikus szavakban is megfogalmazza: „számomra a művészettel való foglalkozás a világban való jelenlétet, az öntudatnál levést jelent, azonosulást és tagadást. Kísérlet a lét értelmezésére, lebontására és újraértelmezésére, a töredékes és széthulló látszátvilág összerakására, vagyis a lehetetlenre.”

Művészetével kapcsolatban több axiómatikus fogalmat, sarkigazságszerű vizuális tételt észlelhetünk, amelyeket a semlegesítés vagy elrejtés művelete fog össze látványfilozófiává.

Ilyen például a mozgás semlegesítése vagy elrejtése. Tudniillik pályája kezdetén Francis Bacon és Vladimír Veličkovič hatására ő is úgynevezett mozgás-grafikákat készített. A mozgásábrázolásnak azonban van egy, az emberi személyiséget, a bizonyosságtudatot és a dolgok megragadhatóságát, a jelenségek osztályozhatóságát veszélyeztető vonása. Tudniillik a mozgás-képíleg érzékelt világ – amely csak az Isteneknek vagy egyetlen Istenségnek lehet a sajátja – a folyamatos elmosódottság következtében megszünteti a dolgok és jelenségek megragadhatóságának, osztályozhatóságának és jellemezhetőségének bizonyosságtudatát, végső soron az emberi személyiséget. Talán ezért volt szűksége azokra a hajdani rajzi koordinátákra, amelyek szabályozták, szakaszolták vagy gátolták ezeket a mozgásformákat. Molnár a bizonyosság kedvéért a bizonytalanságban – a nyolcvanas évek elejétől fogva – egy olyan eljárást dolgozott ki magának az ábrázolás terén, amelyben művenként láthatatlanná tette, semlegesítette, azaz állóképpé alakította a háttérben meghúzódó, témánként működő animációs folyamatokat. Már nem magát a mozgást érzékeltette, hanem a nézőpont-változtatások pozícióit rögzítette, s hozta össze, olvasztotta egyggyé a fázisbanulásokokat egy-egy magányos képben.

De ugyanígy rejtette el, illetve semlegesítette a szakaszolható időt, a teret és a kon-

Rajz LIII.

Rajz LII.

ventionális rajzi jeleket, azaz a vonalakat. Tudniillik a megkomponált, mulandó anyagokat használó, szokatlan és talán a törekénység által megismételhetetlen csendéleteiben a fényképezőgéppel más és más pillanatban, más és más látószögben, téri helyzetből rögzített nézőpont-szegmentjeit

minden egyes mű esetében egyetlenegy rajzi tér-idő eseményre sűrítette. „A fénykép a festészet [de legyünk következetesek: a grafika] meditációs objektuma” – mondja Molnár, aki a vonalat semlegesítve, elrejtve, eltüntetve (hiszen képei csak „sötét felületek, világos alapon”) alkotja meg „a semmiből

Rajz XLVII.

Rajz L.

kibontakozó, semmibe vesző” mikro-realistikus csendéleteit és mikro-naturalisztikus quodlibetjeit. Tárgyas művei látszólag beazonosíthatók, de valami egészen szokatlan esztétikai kvintesszenciába burkolóznak: bennük a konkrét, az egyedi, a különös és az általános vonások az időtlenség isteni

szférájában egyesülnek. Ismeretelméleti szempontból képeinek nagy tanulsága egy igazi paradoxon. Tudniillik megjelenik művein a mintha valóság, amely nem más, mint a világ megragadhatóságának kritikája, a kétség maga: a valószerűen ábrázolt részletvilág valótlan valósága.

Elmaradt találkozás Görömbei Andrással

Abban az esztendőben, azt is mondhatnám, hogy ANNO, hiszen szeretteink halála olyan dátumválasztó, mint az időszámítás... Nos, anno, néhány alkalommal én hoztam Sütő Andrást kezelésre, Marosvásárhelyről Budapestre.

Általában kora hajnalban indultam bukaresti álmóhelyemről, reggel kilenc körül érkeztem Marosvásárhelyre, a ház elé, s az Éva méregerős kávéjától feldobottan ültem vissza a kocsiba, hogy az átlagosan hét-nyolc óra alatt megtehető utat ilyenkor tíz-tizenkét óra alatt tegyem meg. Hogy miért lett hosszabb az út?

Mert András már nagyon beteg volt. Nem bírta a nyitott ablakot, a légkondicionálót.

Volt néhány klasszikus megállónk: Gyalu, Csucs, Várad, s azután már csak a Hortobágyon pihentünk. Pihenőnk alatt, Éva előszedte a gyógyszeres dobozt, víz helyett tejet töltött Andris poharába, s mi folytattuk a negyven esztendővel korábban elkezdett párbeszédet.

Többnyire úgy adódott, hogy a két-három napos kezelés után én vittem haza – jól bejáratott módszerünk szerint, Lacika, az unoka várta őket az érkezéskor, lakásom környékén, hogy a közel egy napos vezetés után ne taxizak a városban, s hazainduláskor is ő hozta őket a ház elé.

Egy este, Sütő szokatlanul sokszor hívott, üzeneteket hagyott, hogy ne déltájban, hanem nyolc órakor induljunk Erdély felé, s útközben arról faggattam, hogy szeretem-e Görömbei Andrást. A professzor urat, a Hítel főszerkesztőjét, s most nem kell itt felsorolnom akadémikusságát, hogy mit is tett a debreceni szellemiség megtartásában, mert Görömbei András számomra is amolyan szintidő volt, méretkezési lehetőség, a szellemi lét, a közösséghez tartozás mércéje.

– Irigylésre méltóan nyugodt, tudod, a méltósága irigylésre méltó – mondta Sütő, s én azzal kezdtem ugratni, hogy „persze, persze, a nagyenyedi református kollégium hajdani diákja, szépeket mond a kálmínista Róma nagyságáról.”

Nem mondtam el Sütőnek, hogy hónapok óta próbálunk időpontot egyeztetni, mert szerettem volna, ha Görömbeiket elvihetem Nagyenyedre, Kolozsvárra, a Székelyföldre, a bukaresti hungarológiára... Helyette hallgattam Sütő, túlzás nélküli áradozását arról, hogy kivel is találkozhatok Debrecenben.

Nos ez nem jött össze. Bár azért volt a korai indulás, hogy a debreceni megállás befejejen az időnkbe, és éreztem, hogy Sütőnek legalább olyan fontos, vagy inkább lelki kérdés volt Debrecen, Görömbei, Márkus Béla, mint a kezelés...

Nem jött össze, mert a megszokotthoz képest olyan kocsit vezettem, amelyen éppen fordított skála jelezte az üzemanyag mércéjét, s így nem sokkal a Város előtt beállt az az állapot, amelyet a hülye szöke defektjének hívnak. Ott álltunk a Hortobágyon üzemanyag nélkül, talpig izzadságban (se fű, se fa, se árnyék), s integettünk, hátha valaki megáll.

Sütő debreceni számokat hívott, segítséget szeretett volna.

Közel három órát nyaraltunk, de szerencsére volt egy negyedik utitársunk, Martini Yvette, egy fiatal képzőművész lány, aki fölfedezett egy tanyát, és megérkezett a segítség. Három óra.

Kora délután volt már, amikor áthaladtunk Debrecenen, Sütő megkérdezte, hogy mikor érhetünk Marosvásárhelyre, én azt feleltem, hogy román idő szerint este kilenc táján.

Sóhajtott egyet, azt dűnnyögte, hogy az még sok idő, s én nem is erősködtem, hogy álljunk meg, pedig lelkemből kívántam volna, hogy végignézzem azt a találkozást.

Hiszen legszebb emlékeim közé tartozik, hogy a nagybeteg Kemény Jánost elvihettem az agg Kós Károlyhoz, s napokig hallgathattam üzenetértékű beszélgetésüket.

Vajon milyen lett volna az a találkozás Görömbei és Sütő között?

Tudom, hogy mit írt tanulmányában Görömbei András, azt is tudom, hogy a szeretet milyen fókán beszélt róla Sütő.

Vajon irodalomról beszéltek volna? Köznapi témákról? Politikáról?

Sütőnek az a sóhajtása, hogy „akkor már késő van”, a marosvásárhelyi vártemplomban a ravatala mellett jutott eszembe.

És már soha sem fogom megtudni, miről is beszélgetett volna két ember, abban a világban, amelyben ember embertársának farkasa lett.

Szervezet(t)

Évkezdő morgolódás sorvasztás szervezetekről, támogatásokról

Magyarországon – hála a jó Istennek – nagyon sok alkotó kedvű ember, művész él, a számos lelkes amatőr, valamint a pénzügyi nehézségekkel küzdő, más munkából megélni kénytelen professzionális alkotó mellett többeknek még egzisztenciát is sikerült teremteni írói, festői, zeneszerzői munkásságuk révén. Az alkotók – a legtöbb művészeti terület individualista jellege ellenére – szívesen tömörülnek szakmai szervezetekbe, akár egyszerre többre is belépve. Az egyesületek eme burjánzása, a kínálat folyamatos bővülése szinte már magyar sajátosság, ám a szaporaság ellenére mind az alkotók, mind a művészeti életet figyelő közönség tisztában van azzal, melyik szervezet mennyire fontos, s a jelentőségüket nem csak a tagok, köztük a neves, a média által is bemutatott alkotók száma, hanem a szövetségek tevékenységének gazdagsága és minősége alapján állapítják meg. Mert egy szervezet minősége nem csupán a bennük levő tagok minőségének az összege, a szervezet – mint önálló személy – a szervezeti, az érdekképviseleti munka, a kínált programok alapján is megítélendő.

Úgy tűnik, a mindenkor hatalomnak érdeke a szabadsággal ránk szakadt megosztottság fenntartása, sőt egyes esetekben még a felerősítése is, még akkor is, ha néha ettől eltérő tartalommal szólnak meg a hivatalnokok, politikusok. Egyes eléggé átpolitizált területeken – például az irodalomban – ez különösen megfigyelhető, gondoljunk csak a Magyar Írószövetség megregulázásának kísérletére, eddigi támogatásának elvételére. A jelenlegi kormány képviselői meg is ragadnak minden lehetőséget annak kifejezésére, hogy az idén 62 éves Írószövetség csak egy a számtalan szervezet között. Ez valóban igaz, de ha ez a tételmondat mindig érvként jelenik meg az Írószövetségről szóló kommunikációban, akkor az érvelés iránya és szándéka egyértelművé válik. Arató Gergely oktatási és kulturális minisztériumi államtitkár decemberben a közvélemény előtt legismertebb magyar művészeti szervezet támogatásának elmaradásával kapcsolatos parlamenti megszólalásának rögtön az elején kiemelte, hogy „nemcsak egyetlen, írókat képviselő szervezet van, hanem több, jelentősnek tekinthető ilyen szervezet létezik, közülük az egyik, bár valóban történelmében jelentős szervezet az Írószövetség”.

A Magyar Írószövetségnek január közepéig 981 tagja volt, de a cikk írásakor értesültem arról, hogy sajnos újra nagy veszteség ért bennünket, megint elhunyt egy tagunk, Beke György. De nemcsak a taglétszámunk, Kossuth- és József Attila-díjas tagjaink, egyetemi tanár, főszerkesztő tagjaink, kiváló hazai és határon túli szellemi munkásaink száma, valamint az ellentmondásossága, politikai viharai ellenére is vitathatatlannul páratlan történelmünk miatt kell visszautasítanunk az Írószövetség folyamatos eljelentéktelenítésére tett kísérletet, hanem azért is, mert jelenleg az országos reprezentatív szervezetek közül messze az Írószövetség szervezi a legtöbb programot. Szervezetünk hatalmas könyvtára működtetésén és a saját rendezvényein túl a székházat befogadó intézményként is működött: könyvbemutatókat, kiállításokat, irodalmi eseményeket szervezve. Egy ennyi programmal rendelkező, hasonló nagyságú kerületi, vagy vidéki városi művelődési központ 80-150 millió forint közötti éves költségvetési támogatásból gaz-

dálkodik, miközben az Írószövetség tavaly működésére csupán 6 millió forintot kapott, arra is pályáznia kellett.

Úgy tűnik, azok a szervezetek járnak jól, amelyek közvetlenül a költségvetésből kapnak pénzt, ám ennek sem a tagságuk látja a hasznát, hiszen a jelentős költségvetési forrásokat a szervezetek nem kiadványokra, saját újságra, programokra, hanem saját, felduzzasztott adminisztrációjukra költik el. Miközben mások – köztük az Írószövetség – éppen a költségvetési megszorítások miatt semmire sem számíthatnak. S a háttérben zajlanak a politika és a pénzügyi machinátorok által generált ügyek, többek között a MAK átalakítása, amely mára már az egyetlen komoly állami művészeti alapítvány maradt, ám ennek ellenére a tervek szerint a jövőben csak a MAOE-t fogja támogatni, függetlenül attól, hogy költségvetése hosszú évek óta valamennyi adózó állampolgár forintjaiból tevődik ki. Tehát már rég nem jogos hivatkozási alap (erkölcsi, szakmai és jogi szempontból sem) a szocializmus Művészeti Alapjának ködbe vesző jogutódlási ügye. A közalapítvány vagyonát és forrásait az egész magyar művésztsáradalom javára kell fordítani, függetlenül attól, ki melyik és hány szervezetnek a tagja. Vagy tessék mindenkinek visszaadni ami járt, jár neki, például az Írószövetségnek a székházat, s kárpótlást kérünk többek között az IGE (Írók Gazdasági Egyesülete), a Baumgartner Alapítvány államcsinált vagyonáért.

Vajon a szép pénzhez jutó kollégákat, és a kultúrpolitikai ügyekre alig figyelő médiát miért nem zavarja, hogy állítólag az összeomlás vagy a megszüntetés határára került a diktatúrakusa utáni egyik legfontosabb támogató szerv, a Magyar Könyv Alapítvány? Mindez akkor történik, amikor annak ellenére, hogy nincs hírünk az NKA jelentősebb forráscsökkenéséről, a Szépirodalmi Kollégium kerete újra drasztikusan apadt.

Arató államtitkár úr szerint „hosszabb távon egy olyan megállapodást, egy olyan együttműködést tartanánk célszerűnek, amelyek lehetővé tenné azt, hogy az irodalmi szervezetek közötti együttműködés erősödjön és úgy, ahogy egyébként más művészeti ágakban létezik erős, egységes érdekképviselet, amelyek egy-egy ágazatot hatékonyan tud képviselni, ilyen típusú érdekképviselet és a kormány számára pedig tárgyalópartner jönné létre az irodalom területén is. Azt gondolom, hogy hosszabb távon ez biztosítja a magyar irodalom érdekeinek védelmét és a politikai megosztásra tett kísérletektől való mentességet, védelmet is.” Kíváncsiak vagyunk, hogy hol tapasztalnak látványos ágazati összefogást, és arra is, hogy meddig lehet egy olyan filmtörvénnyel kampányolni, amelynek a végrehajtási rendeleteket késik. Ettől függetlenül valóban szükség lenne az összefogásra, de ennek nem lehet az alapja a másik szervezetének az ellehetetlenítése, támogatásainak, forrásainak megvonása, kurátorainak eltávolítása. Az összefogás alapja a közös érdekek, célok megtalálásán túl csak a kölcsönös szakmai és emberi megbecsülés lehet, ám ehhez olyan emberek kellene, akiknek a pillanatnyi érdekeiken, a saját szakmai és pénzügyi sikereiken túl a közösség, a szakmai és nemzeti közösség közös céljai és sikerei is jelentenek valamit, nem csak üres frázisként, politikai lözönként puffogatják őket.

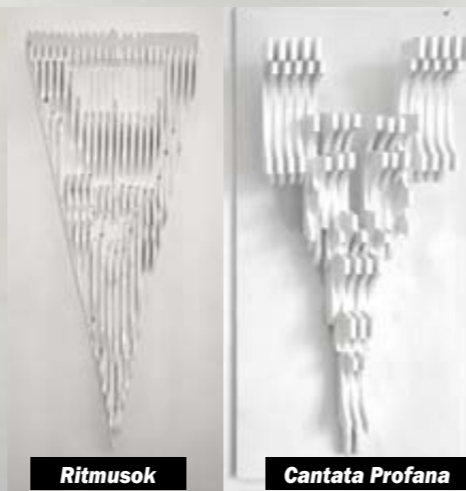
L. Simon László
a Magyar Írószövetség titkára

Zenekar

Box 1

Ritmusok

Cantata Profana

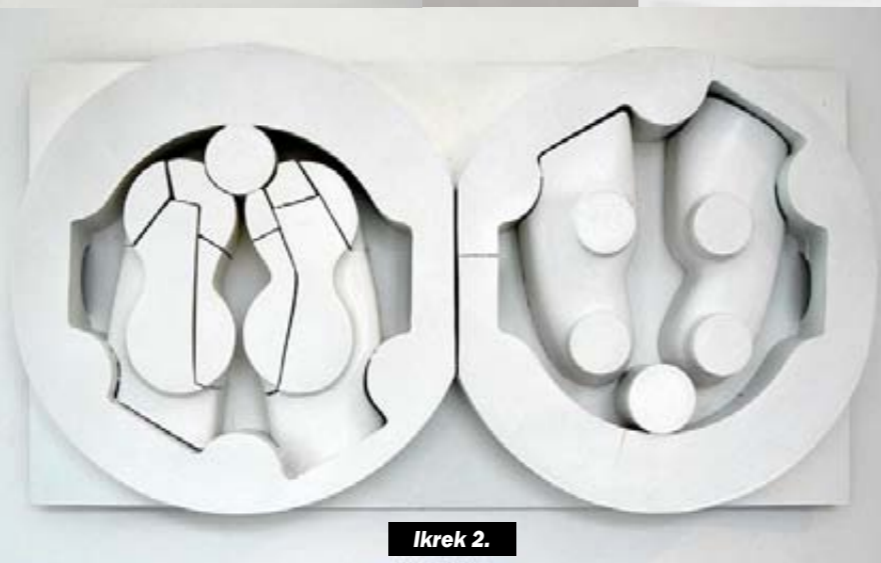

Angyal

Fotók: Lakos István

Ikrek 1.

Ikrek 2.

Lány hegedűvel

Barokk formák

Kazinczy Gábor művészetében a fehér tárgyak, vagy ahogy műveit másként nevezi, a „térgrafikák”, vagy „képarchitektúrák” úgymond mértékegységek, mert bennük természetes módon keresztesződnek térplasztikai és grafikai tapasztalatai. Más szóval csomópontok, melyekben ütköznek az egyenes vonalú grafikai kalligráfia és a domború, reliefbe tömörülő formák, világos magyarzatot adva arra a művész által formai összefüggéseket felvonultató alkotói folyamatra, melynek szövegvezetője a ráció. Ezek a Kazinczy által mozgatott formák és síkok elvont elemek, a klasszikus geometria jelei (háromszög, ellipszis, kör, négyzet) olykor a prózai, mesterséges valóság „eltulajdonított” tárgyai, úgymint az ipari öntőformák, melyek rendeltetésüket veszített, pontosabban eredeti rendeltetésüket esztétikai funkcióra felcserélő tárgyak. Az új kontextusban, a művész csodálatra méltó könnyedséggel társítja a különböző típusú elemeket, melyek révén konfigurációiban létrehozza a klasszikus

harmóniát és egyensúlyt. A túlzások és a bőbeszédűség, mely előkészítő vázlataiban olykor előfordul, folyamatos és józan öncenzúrája következtében a végleges változatban eltűnik, formái letisztulnak, és egyszerű, világos üzeneteket közvetítenek.

A genesis, a teremtés gondolata, továbbá a biológiai kettősség érthetően ölt alakot *Ab ovo*, *Ikrek I*, *Ikrek II* című műveiben. Játékos líraiságot sugall a *Lány hegedűvel*, a *Zenekar* és az *Akkord*. *Ritmusok* és *Cantata Profana* című, a síkplasztikát megközelítő alkotásai a természeti formák stilizált változatai. Mindez annak köszönheti szellemi egységét, hogy a formavilág és az eljárás, mely segítségével a művek létrejöttek, következetesen szellemes gondolkodásmóddal ötvöződött. A formai modell kifejlesztésében, Kazinczy elutasítja az egyhangúan ismétlődő megoldásokat, ugyanakkor modulszerűen alkalmazza a formaelemeket, minimálisra redukálva

a variációs különbségeket, a fokozatos fejlesztés irányában.

Műveire jellemzőek a preklasszikus-klasszikus vonós hangszerek formái, ezeknek a barokk korban kialakult, sajátos és máig változatlan hajlított vonalritmusai és arányai. E formaelemeket alkalmazza antropomorfor és zoomorfor konfigurációiban valamint a címek szerint is kifejezetten zenei ihletésű, szerkesztett kompozícióiban (*Zenekar*, *Akkord*).

A grafikai és szobrászi kifejezőeszközök szerves együtt-alkalmazása Kazinczy számára, annak a formai jelenségnek a demonstrációja, miszerint a fény-árnyék kontraszt plasztikai hatást eredményez, ugyanakkor fordítva, a homorú és domború formák, a szintkülönbségek, különböző megvilágításban fény-árnyékkontrasztot. A tárgyak semleges és puritán fehérsége kifejezetten a racionalitás szférájába emeli a nézőt, átengedve ritmikai képzeletének a térélmény élvezetét.

Babetz Coriolan

Kazinczy Gábor

1942. április 9-én született, Temesváron. 1965-ben végzett a kolozsvári I. Andreescu Vizuális Művészeti Akadémia grafika szakán Tanárai: Podlipny Gyula, Kádár Tibor, Feszt László voltak.

Szakmai tevékenysége: 1967 és 1984 között díszlettervező és színházi grafikus a temesvári magyar és német színházakban, 1984 és 1990 között a temesvári Szabad Szó, majd az Új Szó munkatársa, 1992 és 1996 között a Temesvári Egyetem művészeti karának, majd 1996 és 2000 között a Pécsi Tudományegyetem adjunktusa, 2000-től mostanáig a Kaposvári Egyetem docense. 46 egyéni tárlata volt Magyarországon, Romániában, Jugoszláviában, Horvátországban, Németországban és több mint 150 csoportos, bel- és külföldi, valamint nemzetközi kiállításon vett részt.

A Magyar Elektrográfiai Társaság / MET szervezésében negyedik alkalommal kerül megrendezésre a **MATRICÁK** című országos és nemzetközi kiállítás.

A kiállítások helyszínei: Duna Galéria, 1135 Budapest, Pannónia u. 95.

További tervezett kiállítási helyszínek:

Képiró Galéria, 1053 Budapest, Képiró u. 5. – a 2004. évi MATRICÁK díjazottjai
Magyar Műhely Galéria, 1082 Budapest, Akácfa u. 20. – válogatás a MET archívumból

A kiállítások időpontja: 2007. június 27 – július 31.

PÁLYÁZATI FELTÉTELEK:

- Beadható: maximum 4 alkotás, mely az elmúlt 3 évben készült.
- A sorozat egy munkának számít, melyet a zsűri megbonthat.
- A grafikai nyomatokon túl, új kifejezési, intenzív közlési lehetőségeket várunk:
- installáció, objekt, videó, DVD, CD-re készült alkotások, melyek elektronikus úton készültek

Az alkotások mérete nem haladhatja meg a 20x20 cm-t, nyomat esetén a papír max. 30 x 30 cm lehet.
Technika: kizárólag elektronikus eszközök alkalmazásával (számítógép, fénymásoló, fax, stb.) készült munkákkal lehet pályázni (nyomat, installáció, objekt, videofilm, relief, DVD, CD, stb.)

TÉMA:

- 1. Kategória: Hommage á Kassák Lajos: „...a ló meghal, a madarak kirepülnek...” – a nemzetközi híru magyar avantgarde művész születésének 100. évfordulójára**
- 2. Kategória: szabad**

A KIÁLLÍTÁSRA A JELENTKEZÉS KÉT FORDULÓBAN TÖRTÉNIK:

I. **A munkákat digitális formában kérjük beküldeni**
10x10 cm-es méretben, 300 dpi felbontásban (1181x1181 pixel), jpg formátumban a kitöltött adatlapot vagy az azon szereplő adatokat doc., rtf. vagy txt. formátumban
Beküldési cím: elektrografia.art@gmail.com – a tárgy rovathban kérjük, minden esetben jelezzék: „MATRICÁK 2007”, vagy postai úton CD-én, DVD-én a kitöltött, kinyomtatott jelentkezési lappal együtt az alábbi címre kérjük elküldeni:
Magyar Elektrográfiai Társaság / MET 1116 Budapest, Adony u. 8. V/24.
Beküldési határidő: 2007. április 20. péntek
A zsűri döntéséről írásbeli értesítést küldünk.

II. **A zsűri által elfogadott munkák beküldése**
Beküldési cím: Magyar Elektrográfiai Társaság – MATRICÁK 2007,
1116 Budapest, Adony u. 8. V/24.

A munkák személyes beadásának helye és időpontja:

Nádor Galéria, 1051 Budapest József nádor tér 8.
2007. június 8., péntek, 11-16 óra között
Fontos! A nyomokat kérjük ceruzával, vagy nyomot hagyó írószerszámmal aláírni, megszámozni, címmel, évszámmal ellátni, a térbeli munkákra kérjük ráragasztani a jelentkezési lap mellé csatolt, kitöltött szelvényeket. Kérjük a nyomatot ne paszpartuzza!
Postai beküldés határideje: 2007. június 15. péntek

További információ:

Magyar Elektrográfiai Társaság – Haász Ágnes
Tel: (1) 208-5090, Mobil: 06 20 498 5581; 06-30 657 5206
e-mail: haasza@freestart.hu; elektrografia.art@gmail.com
Magyar Elektrográfiai Társaság – Pál Csaba
Tel: (1) 266-0576; 06-70-265-4661
e-mail: pal-csaba@hdsnet.hu

A kiállításon való részvételhez jelentkezési ívek és adatlapok, nyomtatványok kaphatók:
Csók István Galéria, 1054 Budapest, Váci utca 25. • Nádor Galéria 1051 Budapest, József nádor tér 8. • Magyar Műhely Galéria 1072 Budapest, Akácfa utca 20. tel./fax: +36-1-321-4757 • A pályázat részletes leírása és az adatlap letölthető a MET honlapjáról: www.c3.hu/~met • Az elfogadott alkotások virtuális kiállítás keretében bemutatásra kerülnek az interneten is, a MET honlapon www.c3.hu/~met

Közel s távol – Krusovszky Dénesről

Az összes nevem címmel a Széphalom Könyvműhely 2006-ban egy pályakezdő költő bemutatkozó kötetét jelentette meg, amely feszültségekkel teli, mégis bensőségesen berendezett, vagy talán pontosabb így fogalmazni, bensőségesen kiürített világba vezet be olvasóját. A szerző, Krusovszky Dénes (korábban B. Kiss Dénes néven is publikált) 1982. április 15-én született Debrecenben. Jelenleg Budapesten él, végzős hallgató az ELTE magyar, esztétika, összehasonlító irodalomtudomány szakán. Versei az Árgus, Csütörtök Délután, Élet és Irodalom, Kalligram, Kilincs, Magyar Napló, Mozgó Világ, Parnasszus, Spanyolnátha, Új Forrás folyóiratokban (és a litera.hu-n) jelentek meg. Kritikáit rendszeresen közli a Csütörtök Délután, az Élet és Irodalom, az Irodalomismeret, a Kistangó és a Szépirodalmi Figyelő. A közeljövőben műfordításai is jelennek meg. A Sárvári Diákkörök és Diákköltők Országos Versenyén 1998-ban, 1999-ben és 2000-ban is arany minősítést szerzett, majd 2004-ben a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma Édes Anyanyelvünk pályázatán ért el harmadik helyezést.

Krusovszky Dénes valóban kötetet szerkesztett, a verseket emellett egy

erőteljes hangulati egység is összekapcsolja. Bemutatkozó kötetét korántsem a saját hang keresése jellemzi, mindazonáltal e versek nem kívánnak bármiféle magabiztosság (akár a megtalált hang – és személyiség – magabiztosságának) szolgálatába állni. Ahogy Krusovszky írja: „végül / nyitva hagyok egy // ajtót – lehet, hogy / munkám lett a / bujkálás, de akkor is, / félek a tökéletestől.” (Távozások) Ezzel szoros összefüggésben, és ahogy azt már a kötet címe is jelzi, a megnevezés, az önmeghatározás alapvető problémája a kötetnek, ám a személyiség megsokszorozódása valamiféle végességgel is találkozik itt: „Az összes nevem”.

A kötet és a versek feszültsége elsősorban abból adódik, hogy egyszerre szólnak a távolságtartás és a legközelebbi közvetlenség hangján. E közvetlenségben azonban a lírai én nem önmagát leli fel, csupán önmagától való állandó távolodását, az egyetlen, amire sajátjaként tekinthet: „Miért ne állna meg biztosnak / tűnő útján (magától el)?” (Most még hazaszökhetsz.) A végesség így önmaga el nem érhetőségként jelentkezik a lírai én számára. A személyiség egysége helyett csupán a

személyiség megsokszorozódása marad. A legtöbb versben feltalálható idézőjelben közölt szövegek, és a szövegközi utalások, más szövegekre való rájátszások is a személyiségnek való távolságtartását és a megsokszorozódását hangsúlyozzák. E poétikai eljárásoknál azonban sokkal izgalmasabb Krusovszky-nak az a megoldása, melynek révén a lírai én és a vers lejegyzője különválnak egymástól. A távolság megteremtésére e két én között több lehetőség is kínálkozik. A kevésbé hatásosak közé tartoznak azok az esetek, amelyekben pusztán időbeli távolság teremtődik közöttük. A versek a visszaemlékezés terébe kerülnek, ezzel együtt gyakran egyfajta utánérzés hatását is keltik. Sokkal több feszültséget rejtnek magukban azok a helyzetek, melyekben a lírai én és a vers lejegyzője szinkron módon kerülnek egymás mellé. Ez történik az Alkonyodik esetében: „A kezdő sort soha nem én / írom, aztán a többire / is csak engedélyt adok. // Valaki helyettem fosztja ki a / kamrát – én is szeretnék valaki / helyett, de akkor újra nem én vagyok.” A Most még hazaszökhetsz talán még izgalmasabb e tekintetben: „Most még – ezt a szünetet kihasználva / – hazaszökhetsz az Aránytalanul Nagy / Szavaktól (ami végül is én vagyok)”.

Teljesen más hatáselemekkel, ám mégis ugyanezt az eljárást alkalmazza a Naiv vers a szerelemről: „Lassan megérkezel, / nem én fogok rád várni, de a / környéken már valahol ott leszek”. A kötet egésze is jellemző egy sajátos iróniával telített humor, ebben a versben mindez sűrítetten jelentkezik, ráadásul a fenti példához hasonló paradoxonokkal is párosul: „Nem vagy váratlan, de / mégis meglepetés leszel.” E hangnemmel a Naiv vers a szerelemről teljesen elüti, egyben ki is emelkedik a többi vers közül. Legközelebb talán a Pontos körök, a kötet utolsó darabja áll hozzá. Egyfajta „saját halál” jelenik meg e versben, nem a halál előli menekülés, hanem a halálban föllelhető menedék: „Csak ennyit elmondani, / mert így már meg lehetne / állni, boldogan és végleg. / Föltapadni egy mondat / falára, mint a vérrög.”

A Pontos körök talán az a nyitva hagyott ajtó, ami a Távozásokban jelent meg; egy új hang ígérete: „Mert most már vidám / mondatokat akar”. Ennek az új hangnak lehetne akár első megjelenése a Naiv vers... Ahol ugyanannak folytonos ismétlődésében, a pontos körök végeérhetetlen sorában már semmi sem „váratlan, de mégis meglepetés”.

Szivák-Tóth Viktor

*„Még boldog szigetek bő rétjein is csoda lenne,
Nemhogy a pannon-föld északi hús rögein.
S íme virágzik a mandulafácscsa merészen a télben,
Ám csodaszép rügyeit zuzmara fogja be majd!
Mandulafám, kicsi Phyllis, nincs még fecske e tájon,
Vagy hát oly nehezen vártad az ifju Tavaszt?”*

(Janus Pannonius)

Asbóth János – ami a szigorúan vett irodalmi tevékenységét illeti – egykönnyves szerző. Az az egy könyv, az 1878-ban megjelent Álmodója viszont nem kevés életműnek sem: gyakorlatilag a modern magyar próza egyik alapköve, amelyet a kor provinciális irodalomkritikus közege inkább negligált, mint szeretett. Jelentőségét a félig-meddig kortárs Ambrus Zoltánon kívül – őt sem kedvelték a korabeli életművek – a Nyugatos nemzedék, majd Németh László ismerte fel, aki külön fejezetet szentelt az írónak A Nyugat elődei című tanulmányában.

Asbóth Krassó-Szöriényben született 1845-ben, nemesi családban. Apját a szabadságharc után bebörtönözték, őt az 1860-as években összeesküvés vádjával hadbíró-ság elé állították, de felfmentették.

Szülei ezután Zürichbe küldték a műgyetemre; innen Párizsba ment, egy soha

meg nem valósult magyar felkelés egyik potenciális vezetője lett – miközben apja már a bécsi udvar besúgójaként tevékenykedett. Az elmaradt forradalom, illetve a magyar emigráció közege kiábrándította; hazajött. Volt liberális publicista és konzervatív politikus, mozgott a Deák-pártban és az Andrássy-féle kabinetben, megírta a korabeli liberális alapkönyvet, a Szabadságot (1872), majd száznál több fordulatot tett közzé A magyar konzervatív politika címmel. Az 1880-as években leleplezte – sőt, konkrétan az öngyilkosságba kergette – Zichy-Ferrais Viktor bárót, akire rábizonyította, hogy korrupciós ügybe keveredett a korabeli közúti építkezések kapcsán, a 90-es években azt követelte, engedjék be a parlamentbe a Szociáldemokrata pártot. Az igazság- és angomániás „Sir John”, ahogy kortársai nevezték, egy idő után okádott a korabeli

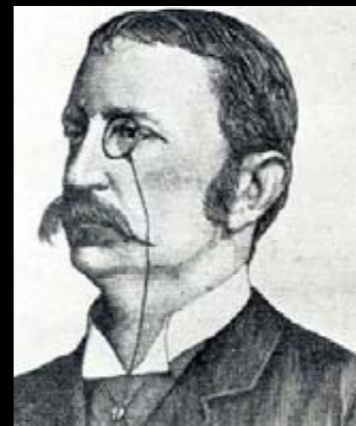
magyar politikától, ezért élete végén visszavonult vidéfalvai birtokára.

Az Álmodója, az első magyar lélektani majdnem-regény négy „könyvből” áll – vagy négy fejezetre esik szét. (Darvady Zoltán Velencébe érkezik, Darvady Zoltán vallomása, Darvady Zoltán szerelme, Darvady Zoltán mindent elveszít és mindennél többet nyer.)

A történet szerint Darvady felejténi és szomorúnak lenni megy Velencébe: „Othont lelmi képtelen bolyongó, aminő vagyok, nem akartam itten sem többet időzni, mint amennyit másutt szoktam, kergetve helyről helyre, tovább s tovább örökké. De olyan visszhangját találtam fel itten bensőmnek, hogy éreztem [...] legalább háborítatlanul kibúsulhatom magam.”

Anyja hiába hívja haza, ő inkább befelé fordul a város spleenjébe, mert – ahogy válaszelevelében írja – „megfulladnék a levegőtől, melyet szívnom kellek, meghalnék az undortól nagyjaink nagysága, hazafiaink hazafisága, okosaink bölcsessége fölött”.

A második könyv – amelyről Németh G. Béla tanulmányában úgy véli: publicisztikus elmélkedésekre, történeti és nevelésdidaktikai fejtegetésekre esik szét –, a történet logikája szerint nem más, mint az első könyv magyarázata: Darvady sorozatos család-

sainak története, a regény pszichológiailag nagyon is kidolgozott része, amely végigvezet azon, miként válik egy igazságkereső, magányos gyerekből költő, majd forradalmár, végül kegyetlen zsumaliszta.

Költőnek nem jó, a forradalom csak vicc volt, az újságírói szakmáról pedig ma is ismerős képet vázol:

„Egyszer csak azon vettem észre magamat, hogy azt kívánják, hogy ne az én modoromban, hanem másnak a modorában, ne az én eszméimet, hanem másnak az eszméit írjam. [...] És aztán láttam, hogy a magyar hírlapok és a magyar hírlapírók nem azok többé, akik voltak. [...] magánérdekeket és magánármányokat, legfeljebb pártérdekeket és pártármányokat tolmácsolnak a közvélemény tolmácsai.”

A könyvben végig folytatja az ostorozást, egy olyan ország bemutatását, ahol felőrölködik, vagy elmenekül az, aki nemes gondolkodású és igaz. („Ő anyám, miért nem tanítottál hazudni? Miért nem tanítottál a mai világnak erre az egyetlen reális tudományára?”)

A harmadik könyv – Darvady Zoltán szerelme – bőven maga mögött hagyja saját korának irodalmi kánonját, merészségben pedig a végletekig megy; mint arra Bán Zoltán András a Holmiban 1991-ben megjelent tanulmányában utal, Asbóth „hihetetlenül sűrű és rafinált nyelvi fokozásában” a főhős és a szintén magyar származású énekesnő, Irma szeretkezése is megjelenik a regényben (1878!). A kapcsolat ábrázolása, a lélektani momentumok megjelenítése mesteri: Asbóth érzékenyen követi végig, két ember „egymásgyilkolását”. A vonzások és a taszítások könyve természetesen csak rosszul végződhet – és a főhős megint egyedül marad Velencében.

Az utolsó könyv ad okot a legtöbb kritikára. Darvady – hátat fordítva Velencének, a szerelemnek és a spleennek – hirtelen hazarohan Magyarországra, hogy még egyszer lássa haldokló anyját. A temetésre ér haza. Összeomlik.

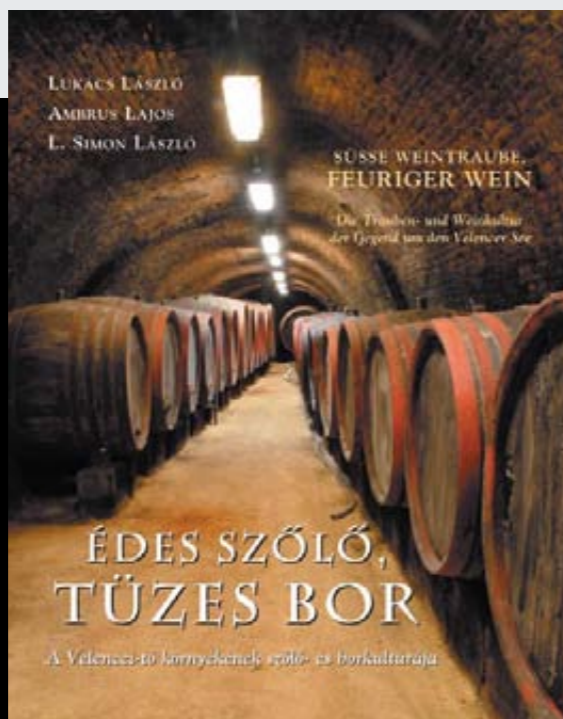
A történet „megoldása” a főhős egy öreg pappal folytatott beszélgetése lesz, aki közli, hogy élni kötelesség. Asbóth a tetralógia utolsó részében erre a mondatra építi a lehetséges menekvését – vagy ahogy mondja: „még egyszer ki fogok lépni az életbe”.

Nincs kétség, Asbóth magáról mintázta Darvady Zoltánt. Későbbi élete válasza arra, hogy ki lehet-e lépni még egyszer az életbe: miután a fővárosból gyakorlatilag kiűzték, magányosan, hatvanhat évesen halt meg vidéki birtokán 1911-ben. Tényleg álmodója volt. A realitás: Magyarország.
Péntek Orsolya

Álmodója

Édes szőlő, tüzes bor

A Velencei-tó környékének szőlő- és borkultúrája

Csak egy-két olyan, lélekkel is bíró matéria létezik, amelyekkel a magyar ember kikerülhetetlenül találkozik élete során, s ezen kevesek közé tartozik a bor. A bor nemcsak a szomjúság csillapítására szolgál, hanem érzelmet, hangulatokat, bölcsességet hordoz és ad át, éppen ezért fontos, hogy az ország mely vidékén szüretelték a szőlőt, hol készítették belőle bort. Világhíres borvidékeink mellett nagyon jelentős a Velencei-tó környékének szőlő- és borkultúrája, amelyről reprezentatív album készült Lukács László, Ambrus Lajos és L. Simon László tolla nyomán. Reprezentatív, mert átfogóan mutatja be e vidék egészét, a különféle szőlőtermő területeket és borpincéket, és reprezentatív azért is, mert a könyv mutatós, rengeteg – néprajzi és börtörténeti szempontból pártját ritkító – illusztráció kíséri a szöveget, és tegyük rögtön hozzá: kétnyelvű (magyar–német), hogy a határainkon túl élő borbarátokat is megszólítsa.

A kötet első részében Lukács László hosszú tanulmányát olvashatjuk, amely több évtizedes kutatómunka gyümölcset leszüretelve tárja elénk a vidék szőlőművelésének történetét a szőlőfajták történetétől a borospincék építésének alakulástörténetéig, s eközben részletesen kitér néhány nevezetes település – Pákozdi, Nadap, Pázmánd, Velence, Sukoró – borkultúrájának hagyományaira. Az olvasók ezután izgalmas bemutatást kapnak Szent Orbán kultuszáról, s ennek kapcsán a Szent Benedictus borrendről is, amely 1993-tól működik e borvidéken.

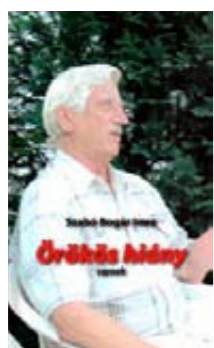
A kötet második részének olvasásakor a múzsa telesházunkba s nyújtja felénk a kelyhet, hiszen itt Ambrus Lajos összeállításában olvashatunk a bor és a poézis kapcsolatáról, s végiglapozhatjuk e tájék világhírű költőjének, Vörösmartynak, illetve európai szintű prózáírójának, Gárdonyinak berről szóló írásait, melyekben olyan megfontolandó sorokat találunk, mint emezek: „itt a bor / Cseppjeiben hősök vére forr / Igyunk: javuljon a beteg! / Ki ép, az isten tartsa meg!” (Vörösmarty: A jó bor) Ambrus példát vett a régiek ihletéről, s maga is két kiváló esszével gazdagította a magyar nyelvű borirodalmat, s ennek nyomán az olaszrizling prózába öntött lelkesül ődát nyert.

A Velencei-tó környékének kortárs borászatát, a ma is működő pincészeteket L. Simon László alapos tanulmánya veszi számba rengeteg fénykép segítségével kalauzolva az olvasót pincéről-pincére.

S mire a kötet végére érünk, már csak az a vágyunk marad, hogy egy jót kortyolhassunk a kádárkából vagy a rizlingől.

(Lukács László, Ambrus Lajos, L. Simon László: Édes szőlő, tüzes bor. A Velencei-tó környékének szőlő- és borkultúrája, Ráció Kiadó – Velencei-tó Környékéért Alapítvány, Budapest–Pázmánd, 2005, 264 old., 6800 Ft.)

Nagy Frigyes

Szabó Bogár Imre sűrítményei

(A miskolci Bíbor Kiadó könyvei: A mindenség átvezése, Örökös hiány)

A teremtés még koránsincs befejezve. Mi sem szükségesebb, mint a vita, az ütközés mindazzal, ami nem én, hanem más. Az egyenítés és a harmonia-függőség nem vezet sehova sem, legfeljebb a megdermedéshez: *Persze, hogy nincsen / befejezve, / félig sincs kész a munka. / Fröccsen valami szerte-széjjel, / s behatol minden zugba / De/egyszer majd lejár a mindenség: nyekergő, síró óra, és megkövültén vár a világ a visszahívó szóra.* (Per sé)

A múlt szövedékei. Vonzások és ismétlődések, az időrombolta évtizedek, az örök dolgok keveredve a semmitmondókkal. Így múlnak napjaink. A világot, ahogyan Szabó Bogár látja és érzi, csak metaforákkal lehet becskerészni. Mert csupán a költő emlékezete és a szavak ereje tudja az idő múlását feltartóztatni.

A látás a költő és a festő szakterülete is. A szkeptikus szemlélet, az enyhe rezignáció

azt is jelzi, hogy a versíró ember legjobban a saját szemében bízik. A hit az egyetlen, amely fölötté áll a gyakorlatnak, ez az egyetlen elfogadható theodicaea, a mindent túlélő mű: *És nem lesz már senkinek semmije, A / semminek sem lesz már semmije. / Csak te leszel, Uram, a végtelen semmiben / semmi, semmis / Semmimem.* (Mindenkinek)

A 2006-os keltezésű Örökös hiány című újdonság verseskötve (ismét csak Teliinger István illusztrációival és Szepes Erika magvas előszavával) a hit-, eszme-, emberiség-, nemzet-, család-, művészet-, tudomány és én-nélküliséget (uniformizálódást), a sok-sok dezillúziót, a hiátust járja körül. Szabó Bogár láthatóan a visszanyesett emóciók szakembere. Dezillúzió utáni érzéscsomagokra gondolunk itt, jellegzetes 21. századiakra, magára a kétélyre. Létfeszültség

ez (s valamiképpen ebből születik a vers), aszkétikus-szeptikus kételkedés a világ megváltoztathatóságában; nála a megváltás elmarad, legalábbis várakozik.

Életünk a „lehetett volna még”- kategóriába tartozik, így: *Pávázik persze a / szemem szedett jólét globális kor, kába / ögyelgés, / tömörked önérdek, önfalás meg restség, alámérlés az / „olyan, mintha volna”- élvezet Poklába. / És...és...asztán... / Eltelnek a tévés, szinte szexis esték, s kavarhat teádban a / Génkezelt pók lába. / (Globális kor, tor)*

Recenzens elfogult Szabó Bogár Imrével, talán alkati-, lelki hasonlóságok alapján. A lélek szó tremolóit végül is kényelmetlenek. Tehát tapasztalásról beszélnek, meg kell időszüdni ahhoz, hogy egy csettintésre, szóra, rímre, hangulati elemre működjön a reflex, az ön-tudat. Szepes Erika előszavában úgy ajánlja a kötetet, mint ami a „beteljesítés felé vezető út fontos állomása”! Szabó Bogár útja a Lao ce- i út, út és erény könyve, a léleknek sok-sok stációt megért és elért rengése.

Kaló Béla

A költő, mint magyar szó – tulajdonképpen nem túl kifejező. A német dichten sűrít, tömörít (más jelentésében valóban költ, de pejoratív; kitalál, ábrándozik, képzeleg) pontosabb és valóságosabb.

Szabó Bogár Imre szkeptikus alkat, amennyiben kételyeit fogalmazza meg a világgal szemben. Versei olyan gondolatok sűrítvényei, amelyekben a pastiche veszélyét olykor a nyelvi anyag és a metrum illeszkedésének apró egyenetlenségeivel kerüli el. A megismerés három módzseréből leginkább az intuícióval él, ritkán analizál és hálfistennek nem avatkozik bele a bibliai próféták hivatásába: nála nincs nyilvánlatkoztatás.

Teliinger István festőművésszel közösen alkotott nagyon szép album, *A mindenség átvezése* (alcíme szerint versképes könyv) versei önmagukért beszélnek, s olykor olyan pontos telitalálatot érnek el, amelyet aligha lehet überelni: *Egy / öregember ül a fonott székben / arcára írva a huszadik század. / (A fonott székben)*

Szabó Bogár kilép a hozzáférhetővé vált történelmi térbe, s a korszakok nagyobb körforgásához csatlakozik. S mindez a múlt szeretetének a szabadsága, egy olyan költői szuverenitás, amelyben múltbelit és jelenvalót egymáson átjártatva teremt távolságot.

**Tisztelt Művészek!
Kedves Olvasók!**

Kérjük, hogy adójuk 1%-ának felajánlásával támogassák a Magyar Alkotóművészeti Közalapítvány művészeti célú tevékenységét.

Adószámunk: 18037391-2-41

Köszönettel:

Magyar Alkotóművészeti Közalapítvány

A kultúra Európája – az urbanitás kultúrája – A HP Képzőművészeti és Nyomtatási Üzletág nemzetközi internetes fotópályázata
HP – Hewlett Packard

Regisztráció: www.hp.hu/designjet
Beadási határidő: 2007. március 1.
További információ: europafoto@hp.hu

A pályázat célja, hogy a pályázók műfaji megkötés nélkül bemutathassák Európa Kulturális Fővárosait, azok sokszínűségét egyéni látásmóddal, saját vagy akár mások szemszögéből. Az így létrejövő kiállítási anyag rávilágíthat arra is, hogy az egyes városok miként tudtak élni e lehetőséggel korábban, illetve talán példaeértékű lehet Magyarország számára.

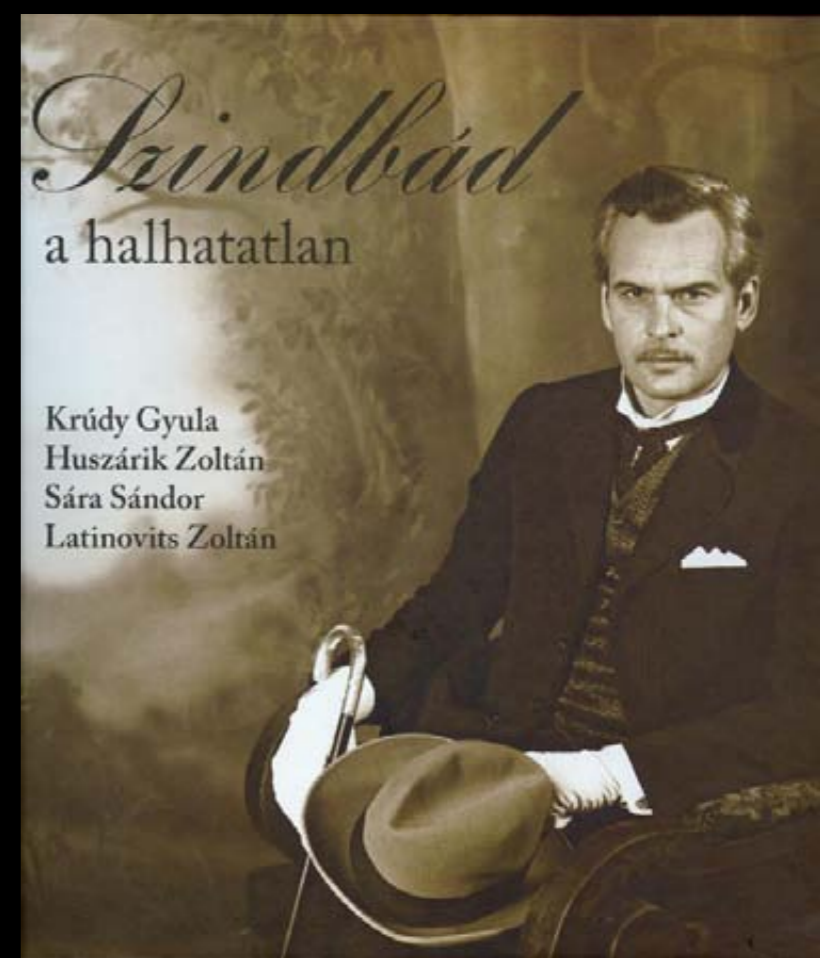
A HP Képzőművészeti és Nyomtatási üzletág szeretné bemutatni ezt a különös és gazdag sokféleséget, ezért nemzetközi fotópályázatot ír ki, melynek során Európa Kulturális Fővárosairól (1985-2007) készült alkotásokat várunk:

A pályázók köre: fotóművészek, fotóriporterek, hivatásos fotósok és a művészeti felsőoktatásban részt vevő hallgatók.

Egy alkotó maximum 10 digitális képet küldhet be, melynek témája Európa valamely kulturális fővárosa. A fotó műfaja szabadon választott. Egy pályázó több képpel, több várossal is pályázhat. A fotókat 800-1024 pixel közötti szélességben kérjük feltölteni.

A fotókon kívül az érvényes pályázathoz szükséges: regisztráció, szakmai önéletrajz, a téma rövid leírása.

A nemzetközi és magyar szakmai zsűri által válogatott képekből a HP Képzőművészeti és Nyomtatási Üzletág óriásnyomatokat készít, és bemutatkozási lehetőséget nyújt az Európa Kulturális Főváros címre pályázott magyarországi városokban.

Huszárik Zoltán és Sára Sándor Szindbád című, legendássá vált filmjét a nagyközönség első ízben éppen 35 esztendeje tekinthette meg. A Magyar Filmtörténeti Fotógyűjtemény Alapítvány a jubileum alkalmából Huszárik Zoltán és Sára Sándor filmjének – B. Müller Magda fotográfus által készített, művészi – filmfotóival, valamint Huszárik Zoltán grafikáival illusztrált, csodálatos képeskönyvvel jelentkezett.

A régi idők hangulatát megidéző, fekete-fehér és színes fotóanyag mellett mintegy prózai aláfestésként jelennek meg a kötetben fölkelhet Szindbád részletek, illetve Huszárik Zoltán sajátos hangvétele, filozofikus-elmélkedő írásai. Szindbád értelmezése-vallomása önnön remekművének definíciója lehet, ugyanakkor interpretációjának asszociatív rétege saját nyughatatlan, szüntelen új utakat kereső személyiségét is visszatükrözi. A kiadványban helyet kaptak korábban nyilvánosság elé nem került – a filmből kimaradt jeleneteket, illetve statisztaválogatásokat megőrzítő – képek is, bepillantást nyújtva ily módon a rejtett kulisszák mögé.

B. Müller Magda 1969-től a Magyar Filmgyártó Vállalat megbízásában, standfotósként tevékenykedett. Csaknem negyedszázados standfotósi pályafutása során közel hatvan filmben dolgozott, köztük olyan filmtörténeti jelentőségű alkotásokban, mint az Utazás a koponyám körül, a Régi idők focija vagy a Fotográfia.

A Szindbád, második nagyjátékfilmjeként, életútjának egyik kiemelkedő, meghatározó állomása volt.

Krúdy mesészerű, neoromantikus – a színészfedelem, Latinovics Zoltán által megformált – alakja irodalmunk időről-időre újra felfedezett, szimbolikus hősei közül való. A hajós az élet szerelmese, akit minden apró élményben, színek, hangok és illatok változó, tovasuhanó impresszióiban: a lenyugvó nap fényében, a vörösbor ízében, s minden egyes ölelésben megérint a teljesség ígérete. Nyugtalan szellem, örök kereső, kit az ismeretlen utáni, kiapadhatatlan vágy szüntelen új partok s új kalandok felé röpít. Végül mégsem hagy maga után mást, mint hajdanvolt kedvesek és barátok által őrzött, lassan szétmálló emlékfoszlányokat, feledésbe merülő szavakat és képek halványuló árnyait. Története tér-időn kívüli, ahol a nosztalgikus mesésöveget egymásba olvasztja a különböző idősíkokat; az emlékezet jelenbe emeli a régmúlt epizódjait, s az ábrándokból szőtt mozaikdarabokat. A múlt-jelen-jövő különös egyidejűségében, a valóság és a képzelet határmezsgyéjén pedig új dimenzió születik, melyben az élet és az elmélés lényegileg alig különbözik. Az élet-halál egymásmellettiége álomszerű, lebegő hangulatot teremt, mit feledhetetlenül adott vissza a film és B. Müller Magda jelen kötetben látható, gyönyörű, lírai képei.

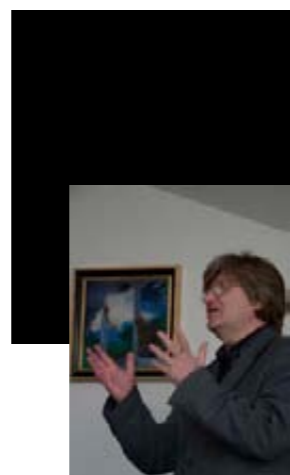
Maczkay Zsalkin

Szindbád, a halhatatlan

Rak Béla rajza

Brém-Nagy Ferenc „Míg él a szem látni kell”

mentumai nagyon határozottak maradtak: „míg a szem él látni kell fele-Barátaim!” (A *fiú naplójából*). Talán, hogy mindvégig komolyan vette a magára vett szerepet. Talán, hogy nem tudott és nem is akart megbékélni azzal, amivé változtunk másfél évtized alatt, emlékezett és kényelmetlenül emlékeztetni igyekezett az össznépi amnézia idejében is, ahogyan tette ezt akkor, amikor emlékezni tilalmas volt és retorziókkal járt.

Ha Nagy Gáspár művészetén tűnődve számot vetünk a közelmúltunkkal és napjainkkal, Hamvas Béla szavait idézhetjük: „A szellem ma koron kívül áll és tragikus. Tragikus, mert tehetetlen, kényszerűségből passzív, kizárt és mellőzött. De ennek alapján felmerül a kérdés a másik oldalról is, joggal: vajon a kor számára, amelyik kizárta, amelyik elrejtőzik előle, amelyik nem akar róla tudni, nem jelent-e ez a kizárás, elrejtőzés, még a szellemnél is mélyebb és sötétebb tragikumot.”

Azzal kezdtem, elvesztése nehezen felmérhető veszteség a magyar (szellemi) életnek. Ne reménykedjünk: az idő múlásával egyre inkább felmérhető lesz, és ezzel együtt egyre fájdalmasabb.

egyikén Petőfi Sándorral és József Attilával – azt mondta, annak idején, a költőcsoport elindulását jelentő Elérhetetlen föld című antológia megjelenésekor ő maga olyan lelkesedéssel olvasta a verseket, amiről azt gondolja, nem is természetes, hogy versek hasonló érzést váltanak ki az emberből. Nem mondta ki ugyan, de – ma már azt gondolom – a katarziszról beszélt, mint irodalmi művek kapcsán elkövetkező „nem természetes” dologról. Nos, több mint másfél évtizede nem élt át katarzist a magyar társadalom. S hogy ez mit eredményezett, azt nap mint nap láthatjuk.

Tényszerűen a Nagy Gáspár művelte líra nagyon is korszerű. Aki olvasta a *Koronatűz*, a *Földi pörök*, a *Szabadrabok* vagy a *Közelebb az életéhez* verseit, az tudja: imponáló mesteriségbéli tudás, érzékenység és a formák iránti kivételes fogékonyság és teremtő erő fémjelzi egyrészt, és megingathatatlan erkölcsi szilárdság másrészt. Mi volt és mi vele a kanonizálók problémája? Talán, hogy egy relativizálásra berendezkedett korban funda-

fűrészporban lovagló kis bohócok, // pompás feminin nyafogások, // hercegi tapsalattalvalói egy közepes kreatúrának, // (A valóság égető nyelve). Ha elfogadjuk, hogy a líra, de tágabban a kultúra, nem más, mint azonos dolgot művelő egyének magánügye, amelynek belső törvényei vannak, de társadalmi szerepe nemigen. Persze tudni kell, a kultúra mindig formálja a környezetet, ebben az esetben is. Ez a kultúra olyanná, ami éppen körülvesz bennünket.

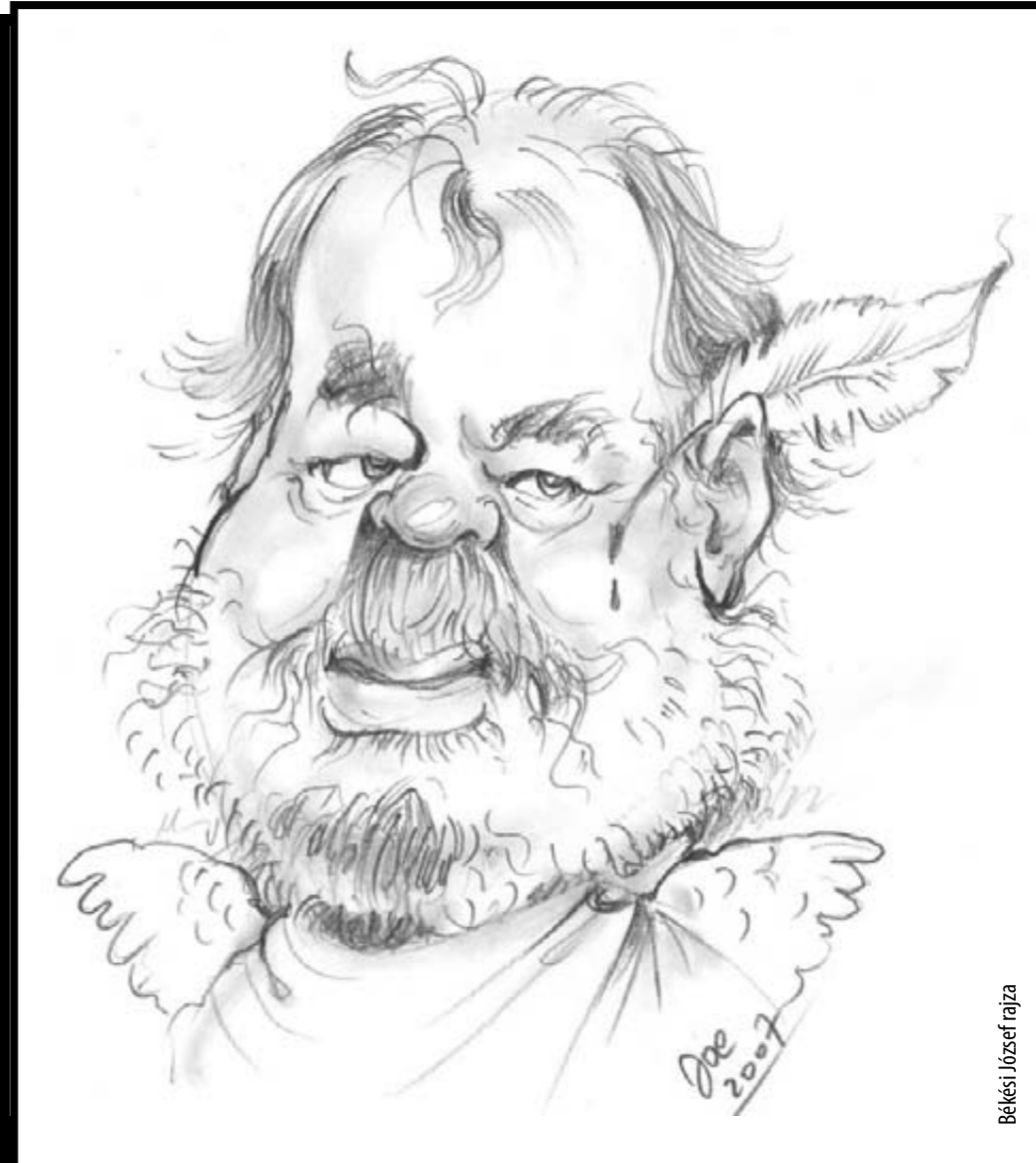
Nem most kezdődött. Makacsul felidéződik bennem egy emlék. A boldog emlékeztető Fiala Művészek Klubjában ültem, valamikor a nyolcvanas évek második felében. A Kilenec költőcsoport két tagjának, Péntek Imrénének és Kovács Istvánnak az estje volt. A moderátor, szintén költő – mostanában ő alkot egy sort a magyar irodalom külföldi megismerését célzó CD-k

Eltemették Nagy Gáspárt. Nehezen felmérhető veszteség érte a magyar (szellemi) életet. Olyan alkotó távozott az élők sorából, aki mind műveivel, mind vállalt szerepével ellenpontja volt az utóbbi éveinket átható relativizálásnak. Aki nem szállt be a normákat és szavakat virtuóz módon változtatni és ilyen-olyan előnyökre konvertálni képes ezredfordulói – a kultuszminiszter szerint most éppen aranykorát élő – magyar irodalom hullámlovasai közé.

Mondták, írták: az általa művelt líra kiüresedett, nem korszerű. Lehet. Már amennyiben elfogadjuk, hogy a líra korszerűen nem foglalkozik a kor felvetette problémákkal, sőt ha lehet, kinos következetességgel távol tartja magát tőlük, ha úgy tesz, mintha az, ami körülöttünk van, zajlik, enyészik nem létezne, vagy ha igen, akkor is csak valamiféle egzotikus terráriumként, amit borzadva, ironizálva, gúnyosan lehet szemlélni, ám amivel lényegi kapcsolat elképzelhetetlen. „A nyelv már nem ad világot, / a világ ad bábeli nyelvzsarnokokat, szöterroristákat; / teremtődnek a nyelvi Nagy Ponyva alatt / nyelvfilozófák,

Vári Attila

A medvebocscok okítása

Békési József rajza

Lázár Ervinről múltidőben beszélni számomra olyan lehetetlen dolog, mintha a bakarasnyi emberke élém állna, kezembe adna egy harmatcseppnyi gyémántot, és azt mondaná, hogy vágjak vele alagutat az égig érő üveghegybe.

Ervin szellemi kristályhegye keményebb, mint a gyémánt, megfúrhatatlan, bonthatatlan, csak egyetlen út vezet át rajta, és talán ott, a tavaszt dajkáló négyszögletű kerekerdőben lakik valaki, aki meg tudná mondani, hogyan is juthatok arra a Lázár Ervin-fennsíkra, ahol a lényegtelen a szemnek láthatatlan, „hiszen tudod, a lényegyet a szíveddel kell érezned”.

Erdélybe, a Székelyföldre jött hívásomra, s úgy gondoltam megszervezem azt a néhány napot, amelyet majd együtt töltünk el. Budapestről érkezett, egész nap utazott, s én Brassóban vártam a pályaudvaron, úgy rendeztem az esti vacsorát, hogy Sepsiszentgyörgyön ott legyen minden, „mi szemnek-szájnak ingere”, úgy gondoltuk a Kolcza vendéglő személyzetével, hogy abban az esetben, ha vonata késne, és záróra után érkezne, még akkor is elkészíthető lehessen az általa kért étel.

– Kérem szépen – mondta a főpincér, akinek lánya bölcsészhallgató, s aki szinte annyit tudott a magyar irodalom jeleiről, mint egy jobb egyetemi hallgató –, kérem szépen. E kései órán nem tudunk mást fől-szolgálni, mint sertéssültet Berzsián módra, Dideki salátával.

Ervin azt hihette, hogy viccelünk vele, aztán fölmutattam a falra.

– Holnap este, látod a plakátot? Legalább félezer gyermek lesz a könyvtárban, lehet az is, hogy Hétfejű Tündér lesz a kapuban, de még most a vacsora előtt el kell mondanom, hogy ma éjszaka a Mézes Kalács fogadóban alszunk.

– És még mi lesz? – kérdezte gyanakodva, mert Brassóból jövet szinte belerepültünk egy szarvasba, s amikor Ervin megkérdezte, hogy hol vagyunk, és miért fékeztem, azt válaszoltam, hogy a falu neve Farkasvágó és a Fekete-ügy hídja mellett állunk, az üdvözlésére kirendelt dámvad jelzésére várva.

– Farkasvágó és Feketeügy – hümmögte. Ezek után már csupán az hiányzott, amit az éjszaka, és a másnap hozott.

– Hol alszunk? – kérdezte a vacsora után.

– Kézdivásárhelyen, a Mézes Kalácsban, már mondtam...

Nem akarom fokozni a történéseket. Most azt kellene elmesélnem, hogy a fazsindelyes, kétszáz éves motelben, csak két extramód felszerelt szoba volt, zsebemben a kapu és a szobák kulcsa, s hogy másnap délután a kézdivásárhelyi művelődési házban, a Vigadóban, legalább hatszáz gyermek várta

Ervint, s én úgy gondoltam a szünni nem akaró taps, a felolvasás után, hogy megérde-meljük azt a kis kerület, hogy ne a rövid úton menjünk Sepsiszentgyörgyre.

– Fölviszlek a Szent Anna tóhoz – mondtam –, mert onnan belátjuk Erdővidéket, Benedek Elek birodalmát.

Megálltam a tetőn, a Bükkzádi oldalon téhen, de hitem szerint medve ballagott bocscával, és Ervin megbabonázva nézte a jelen-séget, s a kekes-zöldben vibráló tájat.

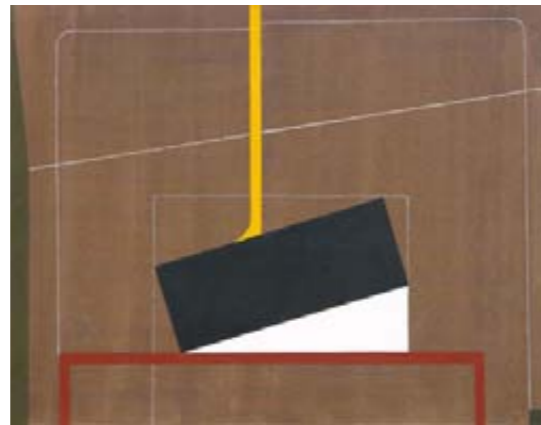
Elindult a mesebeli Négyszögletű Kerek Erdő felé, azt hiszem, figyelmeztetni akartam, hogy talán medvék lehetnek ott is, de mackós mozgását látva, lélekben legyintve, azt gondoltam, hogy Micimackóék amúgy is fölismerik benne, ő az a Lázár Ervin, aki rokona fűnek-fának-napfénynek-szívárványnak, s talán leül, és a medvebocscok okítására elmeséli, hogy miért is vagyunk e világon, mi, az emberek.

Nádler István:
Gy. No. 6. 2003

Konok Tamás: Acent II.

Bak Imre: Október, 1997

Maurer Dóra: Modell Quod Libet 2001

Az együtt-lét emlék-képe

Harasztj-kiállítás a Kogartban

állítás rendezett, hanem ezzel együtt Harasztj is kiállít: saját műgyűjteményét mutatja be.

Mindez természetesen elég szokatlan, ám éppen ezért annál tanulságosabb anyagot eredményezett. A szokatlan itt persze nem pejoratív érteendő, sőt, inkább kiemelném formabontó, rendhagyó, és esetleg hagyományteremtő jellegét. Csak remélhetjük, hogy sok hasonló koncepcióval megrendezett tárlatot láthatunk még, feltéve, ha

Harasztj István Édeske a kortárs magyar szobrászművészet olyan kiemelkedő képviselője, hogy az új kiállításáról szóló írásnak (már) nem művei bemutatásáról, hanem a tárlat másik, igen fontos különlegességéről kell szólnia, hogy mindezzel végül is mégiscsak Édeskéről tudjunk meg többet.

Az alcím kijelentését valahogy úgy kellene megfogalmazni, hogy utaljon a tárlat kettősségére. Talán kötőjellel lehetne érzékeltetni: Harasztj kiállítás a Kogartban. Ez magában foglalja egyrészt azt, hogy a nagyszabású tárlaton Édeske jónéhány művét láthatjuk együtt. Másrészt nemcsak arról van szó, hogy a Kogart Harasztj-ki-

állítás rendezett, hanem ezzel együtt Harasztj is kiállít: saját műgyűjteményét mutatja be. Mindez természetesen elég szokatlan, ám éppen ezért annál tanulságosabb anyagot eredményezett. A szokatlan itt persze nem pejoratív érteendő, sőt, inkább kiemelném formabontó, rendhagyó, és esetleg hagyományteremtő jellegét. Csak remélhetjük, hogy sok hasonló koncepcióval megrendezett tárlatot láthatunk még, feltéve, ha a műgyűjtő művészek szívesen mutatják be féltve őrzött kincseiket. Hiszen így primér lehetőséget ad egy alkotó saját „művészeti világának” közvetlen megismerésére. A művészeti világ, avagy művészeti környezet talán kissé régimódi megfogalmazása annak a komplex jelenségnek, amire utalok vele: egyrészt jelenthet egy olyan világképet, mely az alkotót alkotóvá érése során végigkísérte, alakította, irányt és mértéket biztosított a számára. Másrészt – ennek nyomán – kikristályosodott művészeti ízléséről is árulkodhat. Harmadrészt, és ez Édeske esetében legalább annyira fontos, mint az előző kettő: képet kaphatunk kiterjedt művészbaráti társaságáról is.

A művészet iránt érdeklődők sokszor találkozhatnak a problémával, hogy kedvelt művészekről olvasgatva megtudják, hogy ki volt számukra meghatározó az elődök vagy kortársak közül. A problémát az jelenti, hogy a régebbi művészek esetében ez sokszor csak áttételesen, és kutatói munkával mutatható ki, és jobb híján a „hatás” terminust alkalmazzuk leírására. Előfordulhat az is, hogy a művész életművében, hagyatékában más alkotók műveinek, vagy azok részleteinek másolata található, mely szintén sokat elárulhat az elődökről, és talán kissé közelebbi megközelítést is eredményezhet, mintha csak olvasnánk az elődről vagy példaképéről. Ennek oka leginkább a médium hasonlóságából ered. Példaként említhetjük Edgar Degas másolatát Andrea Mantegna San Zeno-oltára predellájának egyik képéről, a Feltámadásról (Tours, Musée des Beaux-Arts), amit nemrégiben az eredetivel együtt állítottak ki egy olaszországi kiállításon. Ezzel tehát Degas előképéről, művészi formálódásáról ugyanúgy adalékot kaphatunk, mint Mantegna utóéletéről.

A legizgalmasabb azonban kétségtelenül az, ha részletesen végigkövethető a saját „művészeti környezet”, mely jelen

esetben az intim magángyűjtemény bemutatásával vált lehetővé. A csavar viszont itt következik: mindez ugyanis nem teljesen állítható párhuzamba Harasztj István tevékenységével. Ő maga kedvelt művésztársaitól nem tanulmányozási céllal szerzeményezett műalkotásokat, ami már csak abból is kitűnik, hogy kollekciójában a huszadik század második fele magyar művészetének szinte valamennyi irány(zat)ába vagy csoportjába tartozó alkotótól találunk műveket. Ahogy az sem mondható el, hogy Édeske egy intim esztétikai kincstár létrehozásán fáradozott volna, mely számára gyűjtő-státuszt vagy anyagi jövedelmet eredményezhet. Sokkal inkább sorolható a műgyűjtőknek abba a csoportjába (már amennyire Édeske egyáltalán műgyűjtőnek tartja magát), aki a műtárgyat – önnön műalkotás-értékén kívül – emlékeknek, az alkotóval való kapcsolatának, barátságának emlékeként fogja fel. Nem véletlen tehát, hogy ezeknél a gyűjtőknél, ahogy Harasztjnál is, szinte kizárólag kortársakat láthatunk. A mű így valójában barátságuk, közös „világi” együtt-létük, sorstárságuk művészi formát öltött lenyomataként is értelmezhető. Emlék-kép.

Somhegyi Zoltán

Fűre lízni tilos

Van programjuk március 6-ára, április 3-ára és május 3-ára este kilencre? Tippem van: Merlin. Már mint a színház. Meg a varázsló. Arthur király sehol, kerek asztalban viszont nincs hiány, és van zene szóval – Bornai Tibor, nem mellékesen a KFT. együttes tagja „zongorázik és énekel, két dal között néha mesél...”

avagy párdúc, oroszlán, gorilla és egyéb állatfajták

– Saját hallomás alapján mondhatom, nem is akárhogyan; úgy, hogy nincs törés a zene meg a próza közt. Színe, szaga van ennek a narratívának, pedig minden ízében spontán. Úgy tudni rólad, hogy a bölcsészkaron végeztél, és kiváló szövegeket olvasni tőled a honlapodon. Honnan ez a mesélőkedv?

– Manapság könnyen keletkeznek pletykák. Itt van mindjárt ez a bölcsészkar. Hát nem. Még csak nem is felvételiztem. Engem inkább a KÖZGÁZ-ra szántak, de oda meg nem vettek fel. Hála Istennek. Az én bölcsészkarom az édesapám volt. Nem volt televízió, nálunk minden este úgy zajlott, hogy apám maga mellé vett, és olvasott nekem. Mire megtanultam a betűket, már ismertem a görög mondavilágot, aztán Robinson Crusoe-tól Tom Sawyer-en át Maugli-ig a nekem való világirodalmat, de még olyasmik is belekerültek az „esti mesébe”, mint a Szirakuzai óriás, vagy Boleslaw Prus-tól a Fáraó. Kívülről tudtam, hogy „Ádámka és Évike, Édenkertnek végibe”, mert meseként érkezett hozzám az Így írtok ti, de fetrengve hahotáztam Nagy Lajos

Képtelen természetrajz-án is, pedig még tényleg egy betűt sem tudtam elolvasni belőle. Ez az esti olvasás akkor maradt abba, amikor első elemista lettem, és napközben tovább olvastam az esti könyvet. A zenét is apámnak köszönhetem, mert ő mandolinon játszott, és nálunk minden szombaton igazi házi muzsikálás volt.

– „Zsákmányok látszani” című forgatókönyvrészleted alcím-megjegyzése: „A mű hat éve fiókban. Szinte már szeret ott.” Tisztelegés bölcsész ilyen mondatot megkönnyez, mert sajnálja végtelen, ha minőségi szöveg nem jut el minőségi-szöveg olvasókhöz. Lehet, hogy időszükében minden műfaj kurtit magán és a ráérős nagy történetek helyett a rövidség dicséretének korszaka jött el?

– Fodor Ákos atyai jó barátomtól hallottam, hogy aki hosszú könyvet ír, az nem veszi figyelembe, hogy másnak is van élete. Valóban érzékelhető, hogy tombol az emberekben az életéhség. Nem elég a sajátunk, a másokét is élni akarjuk. A mennyiség lett a fontos. Szerintem a televíziózással is eb-

ben áll a sikere: hasonlít egy közlekedési balesethez. Azt is azért álljuk körbe, mert át akarjuk élni mások halálát, méghozzá anélkül, hogy nekünk fájna. Érdekes ez az átélés-mánia, mert éppen ellentétes azzal, hogy átérzzük mások baját. Miközben a másik ember életét, mint műsort figyeljük, csakis önmagunkra gondolunk.

Éveim számának növekedését ott érzem leginkább, hogy egyre több zeném, írásom marad a fiókban. Próbálok arra gondolni, hogy ez nem azért van, mert butulok, és egyre rosszabbakat írok, hanem azért, mert az emberek egyszerűen nem kíváncsiak rám. Megjötték az újak, azok az érdekesek. Amúgy pedig megértem első könyvem, a Morfondírozás határai megjelenését, úgyhogy egy szavam se lehet. Hogy vékony? Az. Epiktétosz Kézikönyvecskéje sem vastag...

– Mintha az lenne az alapállás, hogy az értelmiség elítje pesti. Feleségeddel, Tóth Eszterrel ti Visegrádra költöztetek. Párdúc, oroszlán, gorilla nincs, de más állatok laknak nálatok. Ezért?

– Meg kell védenem az értelmiség elítjését: ki kell kérnem magamnak, hogy közéjük tartoznék. Így aztán nem is lakom a fővárosban. Visegrád olyan, mint egy fél disszidálás. A nyelvet úgy-ahogy beszélem, és ez nagy előny. Amikor ősszel a randalírozók minden éjszaka összetörték a Blahát, ahol azelőtt laktam, egy fél adag lelkiismeret-furdalást éreztem. Igazság szerint ott az én autóm is össze kellett volna, hogy rugdossák, az én ablakom is be kellett volna jönnie a könyvnyagának, de én gyáván, hat évvel ezelőtt, megfutamodtam. Persze nem külföldre, csak ötven kilométerre, ezért csak félig a furdalás. Gondoltad volna, hogy ebből is van zóna adag?

Egyébként itt valóban több állat veszik körül minket, mint három emelettel az aszfalt fölött. Két gyönyörű kutyánk, három zseniális macskánk van, előttünk a mezőn lovak legelésznek, hátunk mögött, az erdőn őzek és szarvasok járnak, de már találkozom vaddisznóval, sőt muflonnal is. Tagjai vagyunk a PITÉ-nek, a Pilsli Természetvédelmi Egyesületnek, egy madarász

társaságnak, és odú-telepet gondozunk, 22 fészekedő a miénk. Valóságosabb életet élünk, mint a városban, és ha választanom kell egy kopasz szélsőséges meg a vaddisznó között, hát inkább a vaddisznó.

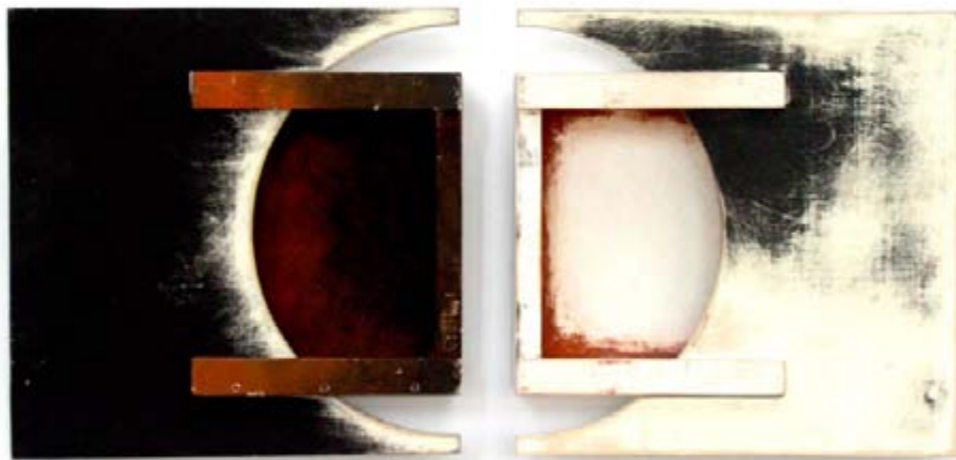
– Olvastam a KFT honlapján az együtt-történetét a te változatodban. Évfordulótok volt, népszerűségetek mondhatni töretlen, az én gyerekek is balatonnyarazik, szavannák-feketenők-özik a fürdőszobában. Hadd szóljon hát egy kamaszosan hebehurgya kérdés: régen az írástudók (korlátozott) felelősségéről beszéltünk. Lehet hogy ez most – olvasás gyűrűlése miatt – áttevődött a zenével szólókra?

– Ne általánosítsunk. Mondjuk inkább azt, vannak olyan írástudók, és bár kevesen, de zenészek is, akiknek minden megnyilatkozásából kiérezhető a felelősségérzet. Az, hogy tudják, hangosabban szól a hangjuk, mint a legtöbb emberé, könnyen válhatnak követhető mintává, ezért nem találkozom vaddisznóval, sőt muflonnal is. Tagjai vagyunk a PITÉ-nek, a Pilsli Természetvédelmi Egyesületnek, egy madarász

ember sem humoristának, sem írónak, sem zenésznek nem való. A gondolat bármilyen eszközt választhat a megnyilvánuláshoz, erősítő, írógépet, szintetizátort, ám aki az eszközhöz nem társít felelősséget, az olyan veszélyes, mint aki jogosítvány nélkül száguldozik az eszközként választott sportkocsival.

A művész felelőssége azonban korlátozott. Csak addig terjed, ameddig a mű, amelyet létrehoz. Azon túl már az általa nem befolyásolható dolgok tengere hullámszik. Ezért helytelen a politikai állásfoglalás. Az a zenész, aki kiáll egy párt mellett, elveszett. Másnapotl ugyanis már soha többé nem lehet biztos benne, vajon azért tapsolnak neki, mert jó, amit csinál, vagy mert olyan a politikai kötődése, amilyen. Persze a politikai némaságnak is van határa. Ha embereket vallásuk, nemzetiségük, vagy testmagasságuk miatt el akarnak pusztítani, a művésznak kötelessége felemelnie a szavát. Addig azonban nem szabad. Ki látott már olyat, hogy az eső azzal foglalkozzon, kinek a kertjét locsolja, és kiét ne? Bozai Ágota

Doboz-lét

Kettős portré I. (2006. 95 x 43 x 9 cm)

Kettőség (2006. 62 x 52 x 8 cm)

Modell (2006. 153 x 61 x 9 cm)

Fotók: Nagy István

„Kettőség”. Ezzel a címmel nyitották meg Dobó Krisztina és Nagy István tárlatát a kispesti Vigadó Galériában, mely február végéig várja az érdeklődőket.

Dobó Krisztina 1994 óta rendszeresen kiállító művész. „Doboz-létének” története valamikor öt-hat éve kezdődött, mikor is egy Epres-kerti lomtanítás során rátalált első dobozaira. Az egyik ez a szöveg állt: „JÓ-PAJTÁS-ÉPÍTŐ II.”. Bár igen ütött-kopottak voltak, a művésznő azonnal lecsapott rájuk, majd a „talált tárgyak” művészetének szerves részévé váltak. Ezekből a dobozokból születtek meg az első olyan munkák, melyeket tudatosan modellezett egy adott gondolatra, emberi szituációra. Kezdetben ezek a gondolatok személyes kötődésűek voltak, ám később önálló világértelmezésé teljesedtek ki.

De mi is a kiállítás címeiben megfogalmazott kettőség? Krisztina legtöbb munkája két doboz, illetve két felület közötti pozitív-negatív párbeszéd. Általában fa alapra, illetve fából készült szerkezetre épülnek, a színezéshez kazein alapozású tojástemperát, illetve vegyes technikákat alkalmaz. A külső és belső terekkel való játék és komponálás alapvető szereplői a dobozok, illetve a doboz-szerű, sínekkel ellátott alap-testek, a „hordozók”. Ezeket a dobozokat takarják, vagy épp engedik látni a különböző arányú és irányú kimozdulású és nyílású fedőlapok. Dobó újabb munkáinál a testek felépítése egyre változatosabb.

Az „Átjáróház” esetében például egy áttört vázszerkezetet használ, melyben a hordozó test, a doboz tulajdonképpen már csak egy váz, szimbolikus szerepe így eltűnik, térbeli motívumként jelenik meg. A fedőlapok viszont dominánsabbá válnak, térbeli irányokat szándékoznak mutatni, összetalálkozásuknál egy negatív felület jelenik meg, ami átjárást, összeköttetést is biztosít a két irány között.

Ha Dobó Krisztina alkotásaiban az intenzívítást keressük, a „Modell” című munka meditatívabb hangulatával éppen az „Átjáróház” ellentettje. Első pillantásra a tökéletes mozdulatlan ságot tükrözi, ám ha jobban szemügyre vesszük a geometrikus formára egyszerűsített, üstökös fej jellegű kereteket, s azon a nyílást, valamint a jobb alsó sarokhoz kapcsolódó kis dobozt, mégis történést, elmozdulást figyelhetünk meg.

Tényként kezelhető, hogy a számos alkotás közül a kiállítás címadó, „Kettőség” névre hallgató munka a legkiforrottabb. A művésznőre leginkább jellemző párbeszéd, a két doboz és két felület közti pozitív-negatív energiaátadás ebben elevenedik meg leginkább.

Művei szoros formavilágba zárják az összes olyan érzést, amiről két ember kapcsolata juthat eszünkbe. Kétféle nézőpont egységet, komplex egészet alkotó, egyszerre ellentmondásokat egyesítő, mégis összekapcsolt ábrázolásai a művésznő munkái.

Mikics Ádám

Dobó Krisztina

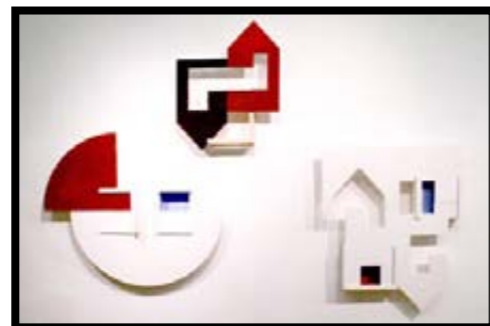
1971 született Egerben
1997-2002 Magyar Képzőművészeti Főiskola, festő szak
2005 Barcsay-díj

Önálló kiállítások

1995 Ifjúsági Ház, Eger
2002 MKE, Aula, Budapest
2003 K.A.S. Galéria, Budapest
2004 K.A.S. Galéria, Budapest
2006 Kispesti Vigadó Galéria – Nagy Balogh János Kiállító terem, Budapest, Nagy Istvánnál

Csoportos kiállítások (2002-től)

2002. Mozgó Magyar Képtár, MAHART állomás, Budapest
2002. Diploma-kiállítás, MKE, Barcsay-terem
2002. MEO, ART FAIR
2004. Budapest, Palme-ház, a MAOE 2003. évi alkotói ösztöndíjasainak kiállítása
2004. Budapest, Nádor Galéria, Balaton-Pelso-Plattensee
2004. Szentendre, Művészet-Malom, Energia és ellenérték
2005. Pécsi Kispasztikai Biennálé, Pécsi Galéria
2005. „Iskola-School, Erdősőlői nemzetközi művésztelep kiállítása Magyar Műhely Galéria, Budapest MAMÜ Galéria, Budapest Szolnoki Művésztelep, Szolnok
2006. Szentendre, Szentendrei Képtár, 2005. évi Barcsay-díjasok kiállítása

Átjáróház (2006. 52 x 60 x 11 cm)

Páros (2006. 53 x 75 x 9 cm)

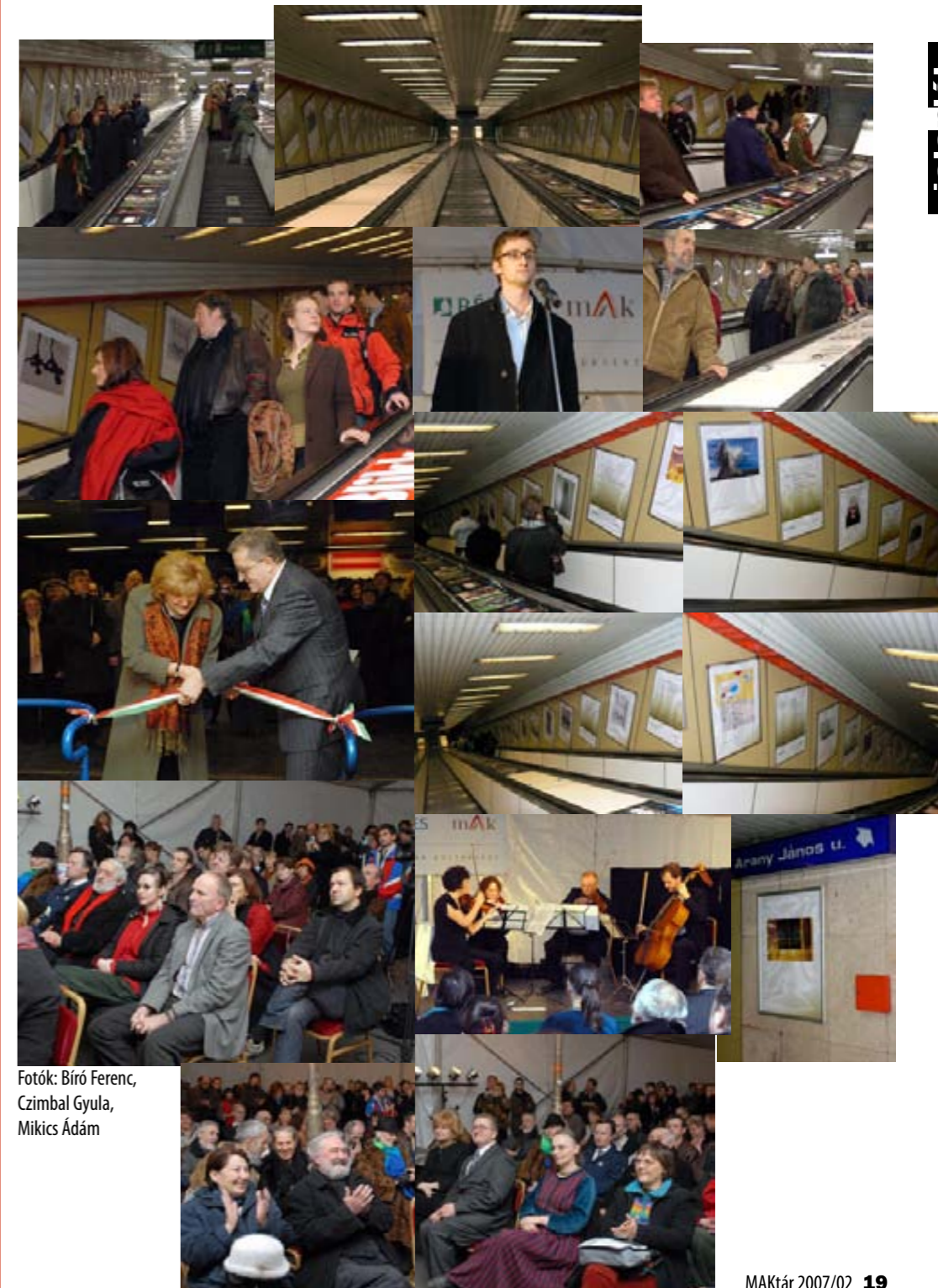
Metrókiállítás

2007. január 21 – 2007. február 22.

58 kortárs művész részvételével rendezte meg immár második alkalommal a **Magyar Alkotóművészeti Közalapítvány** és a **Béres Alapítvány** „A magyar kultúráért” címmel rendhagyó, köztéri kortárs kiállítását az Arany János utcai metróban a Magyar Kultúra Napja alkalmából. A kiállítás fővédnöke **Sólyom Erzsébet** asszony volt. Az egy hónapig tartó kiállításon, ami az **Arany János utcai metróaluljárójában a mozgólépcsők és a peronok melletti hirdetési felületeken** jelenik meg, a kortárs képző- és iparművészeti alkotások papír alapú reprodukciói kerültek bemutatásra, egy-egy irodalmi üzenettel társítva.

A kiállítás az utca emberét kívánja megszólítani, azokat, akik nem vagy csak keveset látogatnak múzeumokba, kiállításokra, akikhez a kultúra, a művészet csak részben jut el. Az idei kiállítás résztvevőit a tavalyi kiállításon szereplő művészek ajánlották a szervezők által felkért művészek mellett.

A megnyitón (a Podmaniczky téren felállított fűtött sátorban) fellépett a **Lajtha Quartett**, **Pozsgai Zoltán** színész, a **Dream Team Színház**, **Zalán Barbara** Csegey-, Mensáros- és Gellért-díjas szavaló, **Linczenbold Maximilian és Társai**, nemzetiségi táncok, valamint a **Dresch Quartett**.

Fotók: Bíró Ferenc, Czibmal Gyula, Mikics Ádám

Művészek és művek listája:

- Hartung Sándor: **Flow**
- Fóth Ernő: **Piéta**
- Ferdinánd Judit: **Angyal vigyél hírt**
- Varga György és Marsó Paula: **Cím nélkül**
- Székelyi Kati: **Diagonál**
- Stefanovits Péter: **Génjáték2**
- Serényi H. Zsigmond: **Enclosed form**
- Erdélyi Eta: **Fesztes mozdulatok 1-4.**
- Molnár Gyula: **Anna nem szereti a cigét**
- Zsankó László: **Oszloprend 3.**
- Czibmal Gyula: **Magyar tánc**
- Hauser Bea: **Profán apokrif**
- Forster Jakob: **Montmarne**
- Menasági Péter: **Üzenetek**
- Paizs László: **Nagy Imre emlékére**
- Orosz István festő- és grafikművész,
- Cseke Szilárd: **Ez a telek nem eladó**
- Losonczy István: **Önarckép**
- Benczúr Emese: **Rend**
- Makovecz Anna: **Egy tál eper**
- Nagy Márta: **Szűrő**
- Oroszy Csaba: **Alak a tájban**
- Huszár Andrea szobrászművész
- Simonffy Márta: **Osztopok**
- Berentz Péter: **Vadászat 1**
- Szervátiusz Tibor: **A fájdalom kapuja**
- Kó Pál: **Tudomány fala**
- F. Orosz Sára: **Idol 4**
- Futó Tamás: **Barlangrajz**
- Kokas Ignác: **Látjátok feleim**
- Zöld Anikó: **Lendület 2.**

Az idézett művészek névsora:

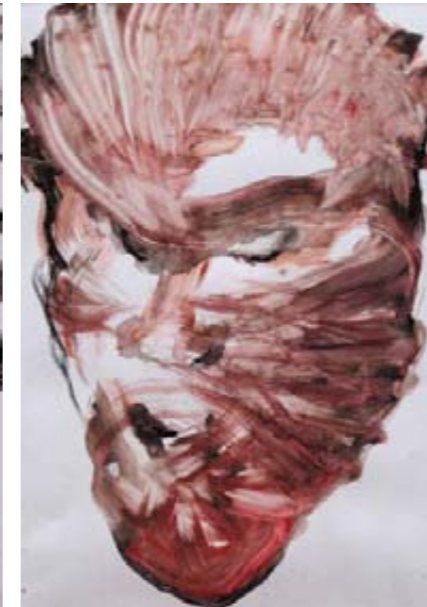
- Virág László
- Kántor János Kurszán
- Kalotai Zsófia
- Szilágyi Ákos
- Tóth Krisztina
- Képes Gábor
- Lator László
- Kréher Péter
- Horváth Lajos
- Karig Sára
- Szabó Magda
- Várady Szabolcs
- Király László
- Bajtai András
- Rónai-Balázs Zoltán
- Poós Zoltán
- Vári Attila
- Baranyi Ferenc
- Balla D. Károly
- Györgypál Judit
- Tatár Sándor
- Ambrus Lajos
- Filip Tamás
- Jánk Károly
- Krusovszky Dénes
- Büki Attila
- Beney Zsuzsa

Király Gábor: Utcán, Műteremben 1., Műteremben 2.

Halmi Horváth Gábor: Fényarchitekton 1., Fényarchitekton 2.

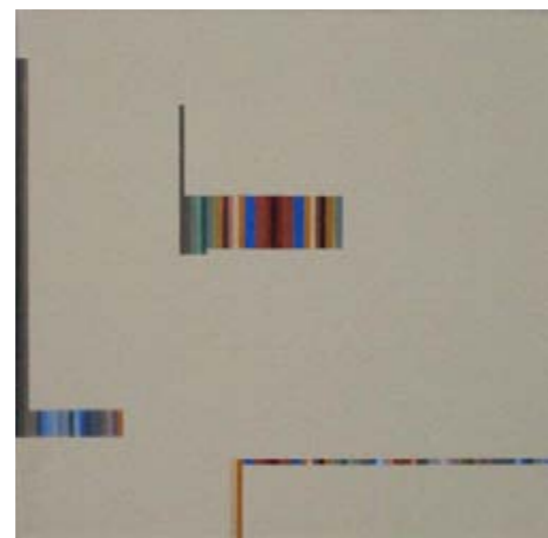
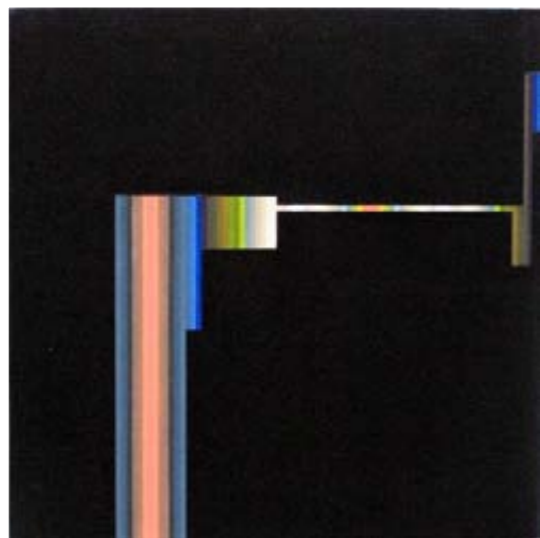

Tóth Tímea: Fej 1., Fej 2. Lapos László: Aréna 1., Aréna 2.

Csató József: Hazafelé, Zöld kesztyű, Álmatlan felnőtt,

Gazdag Ági: Ági, Baba

Fotók: Lapos László

A föld alatt és a Várhegyen

Fiatal művészek a Mű-vész Pincében és az Octogonart Galériában

Ez az év is jól indult: fiatal művészek remek kiállításait láthattuk január folyamán. Még tanulmányaikat folytató, illetve ígéretes pályájukat megkezdő alkotók mutatkoztak be a főváros két helyszínén, ráadásul a kiállítóhelyek ugyanolyan fiatalok és „pályakezdők”, mint maguk a művészek.

A Mű-vész Pince a Lengyel Intézet és a Platán Galéria alatt működő új kiállító helyiség. Négy szervezőjének (Bánki Ákos, Esse Bánki Ákos, Jerger Tímea és Piars Tomasz) koncepciója szerint meglehetősen gyorsan, kényelmes turnusokban cserélődnek a kiállítások, ahol főleg olyan alkotók bemutatására koncentrálnak, akik kevésbé kerültek be a művészi köztudatba, megismer(t)ésük még várat magára. A kiállításokat társművészeti rendezvények, felolvasóestek, szakmai beszélgetések, filmvetítések, jazz-koncertek kísérik, elősegítve ezzel a társművészeti összefogást és a barátkozást is.

Nem véletlen tehát, hogy a galéria a Képzőművészeti Egyetem egyik osztályának bemutatkozásával nyitott. A „Szabados osztály” kiállításához néhány korábban végzett hallgató is csatlakozott, így

képezve átmenetet a még tanulmányaikat folytatók és a pályakezdéssel küzdő művészek között. A húsz kiállító természetesen nem sorolható be egyetlen irányzat, áramlat vagy felfogás követőjeként. Érthető tehát, hogy ilyen nagy létszám esetén sok megközelítéssel találkozhattunk: lírai és „kemény” figuratív képek mellett (Szabó Ákos, Tamási Claudia) ugyanúgy láthattunk absztrakt vagy annak határait próbálgató műveket (Jakucs János, Piars Tomasz, Richter Zsuzsi, Szabó Dorka), expresszív festményeket (Tóth Angelika, Tóth Tímea), valamint szobrokat és a koncepthoz kapcsolódó alkotásokat és installációkat (Adamkó Dávid, Farkas Imre, Karácsony László, Martin Henrik, Soó Ágnes). Nosztalgikus-ironikus tematika jelenik meg Borsos-Lőrinc Lilla, Horváth Dániel és Mayer Hella munkáin. Dallos Ádám és Szántó István fotó-nyo-

matokat állított ki. Halmi-Horváth István absztrakt geometrikus „szín-játékokkal” jelentkezett, Lapos László festményein pedig egyszerre kísérletezett a mozgás kimerítésével és a figurális-nonfiguratív közti átmenet megjelenítésével.

A Mű-vész Pince teréből a Várhegy oldalában lévő Octogonart Galériába átsétálva más jellegű kiállítást láthattunk. A 2006 márciusában nyílt galéria eddigi tárlatain is többször találkoztunk szatirikusabb megközelítésű művekkel, a naiv-lírikus, ironikus felfogás képviselőivel. Ettől a mostani kiállítás sem tért el. Mind a három kiállító fiatal festő, Csató József, Gazdag Ági és Király Gábor felfogása megközelíthető az említett jellegzetességek felől, ám hiba és túlzott leegyszerűsítés volna sorolni. A látszólag könnyed és látszólag ironikus képek valójában egy komoly kihívás küzdelmének nehézségeit palástolják. Hagyományos, sőt, mondhatjuk, hogy a leghagyományosabb, letradicionálisabb műfajokhoz folyamodnak – életkép, portré – hogy azt fel-, át- és újraértel-

mezve alkossanak képet. Ráadásul kettős értelemben: a konkrét, megalkotott kép, műtárgy létrehozása mellett világképet alkotnak, hozzáállást, megközelítést, sőt, erősebben fogalmazva: ítéletet alkotnak a környezetről. A tradicionális tematika át-gondolásával és átértelmezésével viszont a művészetről magáról is ítélezknek, melyet csak hitelesebbé tesz, hogy – maguk is a művészeti szcéna részét képezve – ezzel egyúttal önreflexiót is végrehajtanak. Mindennek módja azonban eltér a három alkotónál.

Csató József folytatja a banán-tematikát, amit már diplomavédésekor is láthattunk, majd pedig azóta például a 2006-os Magyar Festészet Napja alkalmából rendezett Artus-kiállításon. Csatóval kapcsolatban már többször elhangzott a témaválasztás meglepő, egyesek szemében már-már forradalminak tűnő volta. Csend- és életképeinek jellegzetes elemei banánok és kaktuszok. A képek meglepő megjelenését tehát főleg a csendélet hagyományától merőben eltérő alkotóelemek biztosítják. Ugyanakkor

Csató méltatói hajlamosak elfeledkezni a kompozíciók szokatlan beállításától, ami pedig szintén nem elhanyagolható művészetének ismertetőjele: legfőképpen a fej nélküli alakbrázolásokra gondolhatunk.

Már csak ebből a szempontból is érdekes összevetésekre adhat alkalmat Csató képei után Gazdag Ági festményeinek szemlélete: itt éppen csak az arc jelenik meg. A művész nő önmagáról és barátairól készült művein – szemleges háttértől alig elütő színnel jelenik meg a portré, mely minden közvetlen expresszivitása mellett mégis egyfajta felszabadult, poétikus világot sugall.

Király Gábor fatáblára festett zsánerképein egyrészt már maga az archaikus technika (a fa hordozó) is ironikus viszonyba kerül a megjelenő kép jellegével. Másrészt a figurák alnái stílusa valójában egyfajta pozitív kidolgozatlanúságot tükröz. Nem a készség hiányával kell tehát itt számolni, hanem egy mindent a szatírának alárendelő felfogással, mely jelen szerencsés esetben nem öncélúvá, hanem tökéletesen eltalálttá válik.

Somhegyi Zoltán

A Fotografus.hu – Alapítvány a Magyar Fotográfiaért és a Kortárs Művészeti Intézet közös szervezésében 2007-ben először kerül megrendezésre a Dunaújvárosi Fotográfiai Biennálé. (2007. április 28. – május 31.)

A rendezők ezúton hirdetnek pályázatot fiatal, alkotó fotográfusok részére a 2007. évi Biennálén való részvételre.

Pályázati feltételek:

1. A pályázaton saját munkával részt vehet minden 1972. január 1. után született (Magyarországon tevékeny) alkotó fotográfus.
2. Pályázni lehet minden formanyelvben és tartalmában korszerű, alkotói igénnyel készült összefüggő anyaggal, installációval, vetíthető képanyaggal, projekttel, egyéni vagy csoportos kiállításon való részvételre.
3. A pályázatot a Fotografus.hu Alapítvány és a Kortárs Művészeti Intézet által kijelölt szakmai kuratórium bírálja el. A pályázóval történő egyeztetés után a kuratórium dönthet a nyertes anyagok egyéni vagy csoportos kiállításra való bemutatásáról.
4. A pályázati anyagnak tartalmaznia kell a pályaművet nézőkép vagy portfólió formában, a kiállítási képek méretére, számára, és installálására vonatkozó tudnivalókkal, illetve annak megjelölésével, hogy az anyag korábban volt-e kiállítva vagy publikálva. Ezen kívül a pályázó eddigi alkotói munkásságát ismertető szakmai önéletrajzot is mellékelni kell.
5. A pályamű elfogadása esetén a képeket kiállításra kész formában kell átadni. A készülő katalógushoz, melyben minden kiállító munkája szerepel, analóg munkák esetén nyomdai feldolgozásra alkalmas minőségű nézőképet, digitális alapú művek esetén a végterméknek tekinthető adatállományt kell mellékelni.
6. Átadásra kerül:
 - 1 db fődíj: 150.000 Ft.
 - 1 db különdíj (a Biennálé felfedezettjének): 100.000 Ft.
 Egyéb díjak a rendezvény támogatóitól.
7. Leadás: A pályázati anyagokat 2007. március 1-2-án 11.00 és 18.00 között a Fotografus.hu Alapítvány címére, Budapest V. Akadémia u. 1. kell leadni. A pályázati anyagok elszállítása március 5-6-án 11.00 és 18.00 között történik.

További információ: a 30-9215-582 és 30-2704-864 telefonszámokon.

Bővebb információ: www.fotografus.hu

2007. március 2.
Dunaújvárosi Fotográfiai Biennálé

HAIJ képek

Az AlvarAAalto múzeum a finnországi Jyväskylä-ban igazi interkulturális művészeti csemegével szolgál január és március között. Göran Schildt 50 éves fotóit állítják ki, amelyeket 1954-ben készített Felső Egyiptomban, egy autodidakta művész, Ali Said HAJJ képeiről. A HAJJ speciális

műfaj: a mekkai zarándoklatról hazatértek képeken ábrázolják az utazás során szerzett élményeiket, érzéseiket és fejezik ki hálójukat a szerencsés megérkezés miatt. A HAJJ képek igazi közösségi műfaj: az otthon maradtak így tájékozódhatnak a szent út eseményeiről és arról, milyen lelki változásokat jelentett a zarándoklat ismerősük számára. A kiállítást Viland Lindqvist kiegészítette néhány mai ábrázolással is – így összeköve a múltat a jelenel.

Reddot

Február 2-ig lehetett beadni a világ talán legjelentősebb design pályázatára a Design Zentrum Nordrhein Westfalen által kiírt reddot-ra az anyagokat. A sikerrel szereplő műveket

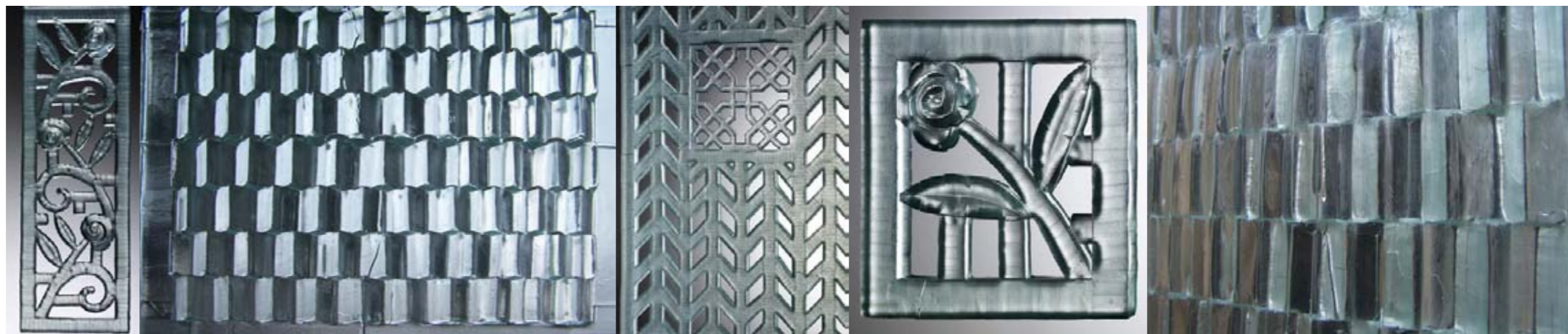
kiállítják a németországi és a szingapuri múzeumban, valamint az alkotók világszerte prezentációkon ismertethetik meg alkotásaikat.

A reddot a minőség jele is: a díjazott alkotások a design legmagasabb színvonalát képviselik.

IDS kiállítás

Február 22-25-én rendezik meg Torontóban az IDS (International Design Show) kiállítást. A környezetformálással foglalkozó tárlaton azonnal szembetűnik, milyen nagy különbségek vannak az európai és az amerikai kontinens izlésvilágában, ami minden globális tervezési trend ellenére is érzékelhető.

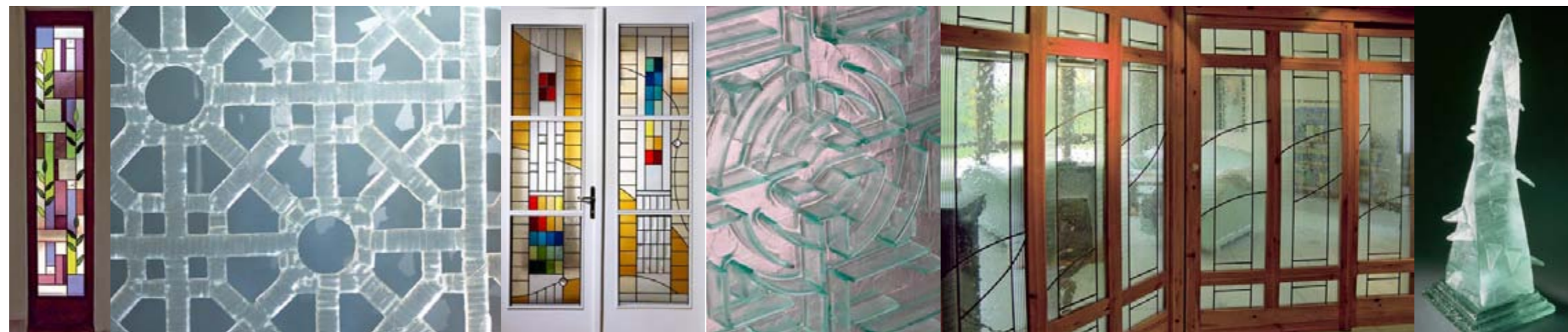
A kiállítás külön foglalkozik a design-szakos egyetemi hallgatók munkáival. Ez hatalmas segítség a fiataloknak: így megismerhetik őket a piac és bemutatkozhatnak, egyben meg is mérhetik magukat. Az idei év három szakmai sztárja Julien de Schmidt (Koppenhága), Yves Behan (SanFrancisco) és Patricia Urquiola (Milano) lesznek.

A bűvölet rácsai

Kecskés Krisztina (Budapest, 1971. július 30.)
Műterem: 1126 Budapest, Bartha u. 4. fsz. 1.
E-mail: kecskes.kriszta@DPG.hu
 Részletes életrajza, kiállításainak, díjainak, köztéren, középületen elhelyezett alkotásainak leírása megtalálható a www.maktar.hu honlapon.

Fotók: Rátki János, Kecskés Krisztina, Losonci Pál

Kecskés Krisztina üvegművész épületüvegeket alkot. Színes ajtóit, ablakait mellett legfőbb témái a rácsok, amelyek a muszlim építészeti kultúrában gyökereznek. Elválaszt és összeköt a rács, finom áttörései a falak sík felületét megbontják, az enteriort kitágítják a tér további irányába is. A művész az üveg anyagának teljes tiszteletben tartása mellett az alkotásokba beletervezi a fényt is, amely ezeket a rácsokat légiessé és ugyanakkor játékosá is teszi. Ahány megvilágítás, annyi forma, annyi lehetséges árnyék. Csak az inspiráció ered a muszlim mecsetek csodálatos, csipkeszerű áttöréseiből, munkáiban az európai modern hagyományainak tiszta anyaghasználatát, egyszerű formáit követi. A rogyasztott üveghez, mint technikai megoldáshoz való vonzódása a rácsszerkezetek anyagszerűségét

emeli ki: hagyja az üveget hatni, engedi, hogy a néző megérezze ennek a nemes anyagnak a súlyát. Az áttörések, a szerkezeti megformáltság és az üvegen áttűnő fény ugyanakkor könnyeddé teszik a szerkezetet. Hosszú kísérletezéssel jutott el a technikai professzionizmusnak arra a fokára, hogy üvegrácsai szinte bármely térelválasztó anyagba – fémbe, fába, tégelába, gipszkartonba – beilleszthetők. Munkásságának ez a legújabb iránya, ami egyben tudatos művészi útválasztás is. A környezet egészére, a térteremtés-térformáláshoz való alkotói viszonyra összpontosít. Munkái parancsolóan hatnak a tér formai és funkcionális megformálására is: elválasztani és összekötni csak jól tagolt, tisztán határolt tereket lehet. Az áttűnések egyben áthatások is. Felerősítik a tér eredeti jellegzetességeit. Az üveg tiszta, nemes

anyaga és a szerkezet következetes kompozíciója csak méltó közeghez tud illeszkedni. Nem dekoráció, amelyet kedvünk szerint ide-oda teszünk, hanem a tér maga.

Korábbi épületüvegei, a színes ajtóik, ablakok a festett üveg hagyományait követték. Az egymáshoz ölelkező, egymásból kibomló formákat az üveg az élő természet színeivel erősítette. A festőiség most is jól érzékelhető minden alkotásában, noha a színekhez egészen más a művész viszonya. Nem ő választ színeket, hagyja az üveget hatni. Az anyag vastagságából, összetételéből és a fényből alakul ki a szín, az üveg monokrómon is ezerszínű festőisége. A művész érzékenyen tudja megoldani az organikus megfogalmazást igénylő feladatokat is, ha erre van szükség. Plasztikái szintén jól példázzák, mennyire vonzódnak a természet jelenségeinek csodáihoz. Nem a könnyebb utat választja azonban: a már megtalált formák és eszközök ismételtetése helyett újra

és újra az anyaghoz nyúl vissza. Azt kutatja, hogy tehetné alkalmassá az üveget a térformálás feladataira. Tisztelettel az üveget, az anyagban rejlő erőt, titkokat kívánja kibontani. A nézőt nem a dekoratív tetszetős eszközeivel ragadja meg, hanem az anyag-forma-funkció tiszta egyszerűségével ejti bűvöletbe.

A térteremtés igénye tudatos művészi útválasztás. A világ rendjének kutatása, hit, hogy az anyag és a szellem által a kavargó mindenségben az emberi élet számára releváns vonatkoztatási pontok megismerhetők. Megérezni a lét csodáját és vállalni a létezés véges tereinek megalkotását, amely a benne élőt el is választja, de össze is köti – tudatosan viszonyulni a végtelenhez.

Olyan fogalmak, mint divat, trend, irányzat, értelmezhetetlenek Kecskés Krisztina térplasztikáiban. Őt a fogalmak filozófiai tartalma foglalkoztatja. Követke-

zetesen törekszik arra, hogy kérdéseire tiszta, egyszerű és az anyag törvényeinek megfelelő választ találjon. Egy alkotói feladatot mindig kettős kötésben old meg. Egyrészt a képzőművészet teljes autonóm szabadságával csak önmagában értelmezhető, önálló műalkotást hoz létre, másrészt viszont az alkalmazott művészeti alkotások iránt támasztott minden igényt is tökéletesen kielégíti. Művei tökéletesen szövelegnek a rendelkezésre álló környezetbe. Ezt gondolatiságában és technikájában egyaránt tisztá, következetes, nagy formateremtő erejével éri el. Nem ad ki semmit a kezéből, amíg az nem a saját igazságát képviseli. És ezek a művek, mint a fontos dolgok általában, egyszerűek, érthetőek, szólnak a szívnek, szólnak a léleknek. És nem tudjuk a szemünket levenni rólu.

Cseh Bori

A könyveknek sorsuk van, mint tudjuk. Olyannyira, hogy nemcsak zeneszerzőket ihletnek meg esetenként, hanem szemléltető karmestereket is. A Pannon Filharmonikusok dirigens zeneigazgatója, Hamar Zsolt „Könyvek” címen hirdetett hangversenysorozatot a budapesti Művészetek Palotájában. „Szeretnénk a zene tiszta és őszinte hangja segítségével, Önökkel együtt elolvasni-újraolvasni az emberi bölcsesség kiemelkedő alkotásait” – írja Hamar Zsolt a hangverseny-ciklust beharangozó műsorfüzetben. „Szeretnénk Önöknek elmuzikálni, milyen gondolatok, milyen érzések támadtak bennünk Gogol: Holt lelkek, Ibsen: Peer Gynt című remekműve kapcsán. Egymástól nagyon különböző zeneszerzők segítségével átérezni a Szerelmet, mit a költő érez műsója iránt. És szeretnénk az Őskáosz Világot teremteni, ezúttal kevesebb, mint hét nap alatt.”

A pécsi filharmonikusok tehát vendégművészek közreműködésével havonta egyszer „könyves” koncertet adnak a Bartók Béla Nemzeti Hangversenyteremben. A Faust-témakör koncertje már január közepén lezajlott (Liszt: Faust-szimfónia); februártól kezdve a következő a Holt lelkek lesz (Rahmanyinov: Holtak szigete, Sosztakovics: I. szimfónia), majd a költő szerelme (Ravel, Kurtág, Schumann), a bibliai Teremtés Könyve (Haydn: A Teremtés – oratórium), végül a Peer Gynt (Grieg, Sibelius, Mendelssohn). Hátha kedvet kap a remekművek elolvasásához a zene sugallatára a hallgató.

VENDÉGÜNK VOLT: SIR NEVILLE MARRINER ÉS ZENEKARA

Jól kezdődött az új esztendő: a minneapolis-i kamarazenekar előtt, január közepén Budapestre látogatott a Sir Neville Marriner alapította, majd félévszázados brit szimfonikus zenekar, az Academie of St. Martin in the Fields. Nevét a Trafalgar téren álló híres templomtól kölcsönözte, ahol 1959-ben első hangversenyét adta. A 83. életévébe lépett, elképesztően fiatalos karmester, a világ legjobbjai közt jegyzett Marriner vezetésével a barokktól a kortárs zeneirodalomig minden remekművét megszólaltatta. A Művészetek Palotájában mesterfokon hallhattuk a huszonéves hegedűművész virtuóz és érzelműs előadásában Dvorak a-moll hegedűversenyét és Mendelssohn Olasz szimfóniáját. A magyar közönségnek persze egy temperamentumos, folklór-ihlette Kodály-művel kedveskedtek. A Galántai táncokat igazi honi kedéllyel, ám a mi füllinkhöz szokott interpretációkhoz képest lassúbb tempóban, de annál árnyaltabban játszották el.

Metz Katalin

Metz Katalin

Szimfónia az Újvilágból

Ízzik a levegő a Zeneakadémia Nagytermében. A hagyományosan értő közönség már a koncertindító Haydn D-dúr szimfónia közben felvillanyozódik. A világ egyik legjobbjaként jegyzett, félszázados kamarazenekar, a minneapolis-i Saint Paul Chamber Orchestra vendég szerepel Budapesten Roberto Abbado vezényletével. Messziről jött vendég, meg kell becsülni, mondják, azért meg többszörösen is, mert a világnagyságok közt is ritkán hallani ilyen makulátlan minőséget. Európai turnéjukat indították nálunk, a körút további állomása: Bécs, Maribor, Zágráb, Varsó, végül Berlin. A 35 virtuóz művészből álló együttes az Egyesült Államok egyetlen hivatásos kamazenekara. A nagy amerikai szimfonikus

orchestrák közt ingázó, milánói karmestert, Roberto Abbadót pedig a sajtó csak úgy aposztrofálja, mint „akit mindig mindenki újra meg szeretne hallgatni”. Koncertje után, magunk is osztjuk ezt a sommás vélekedést.

Abbado lendülete és olaszos vérmérséklete, líra iránti fogékonysága bőven kamatozik a kései Haydn-opus, a 93., D-dúr szimfónia könnyed, ám drámai erőt sem nélkülöző, stílusos interpretálásában. A 12 londoni szimfónia sorában fogant művet stílárús biztossággal, a széles sodrású életöröm felszabadultságával játssza a zenekar. Időnként a démoni kitorésnek sincs híján. „Előételnek” zamatos ínycsengés. A publikum máris „nyerve van”.

És csak ezután következik a főfogás. Beethoven I. C-dúr zongoraversenyét Lars Vogt adja elő, a harmincas nemzedék kimagasló tehetsége. Amúgy Abbadoval összel Beethoven-ciklust játszottak végig az Államokban, mind a két kilenc szimfóniát, és mind az öt zongoraversenyt megszólaltatták. A karmester, mint nyilatkozta e sorok írójának, kifejezetten középeurópai földön sarjadt remekműveket kívánt a turné műsorára tűzni. Így párosította Haydnt és Beethovent az osztrákok kedvéért Schönberggel, a magyarok miatt Ligeti Györggyel.

A sors különös ajándékként a bécsi klasszikus korai (op.15.) zongoraversenyét

Nagy művek nagy előadókat érdemelnek. Sugallatos interpretálást. Valljuk meg, ritkán adatik meg, hogy „élőben” konzseniális előadásban élvezhessük a klasszikusok remekeit. A minap Budapesten ilyen élményben részesültek azok, akik a Zeneakadémia zsúfolásig telt Nagytermében a minneapolis-i Saint Paul Kamarazenekar műsorát hallgathatta meg Roberto Abbado vezényletével.

és I. szimfóniáját (op.21.) egyazon estére programálta Abbado: akárha a császárváros Hoftheaterében ülnék 1800. áprilisának 2. napján, amikor is első önálló bécsi estjén maga Beethoven mutatta be a két művet egyszerre. Abbado szélesen hömpölygő zenekari bevezetése után mágikus erővel szólal meg a zongora. Lars Vogt lenyűgözően muzikális, érzelmek átíttatta, tiszta billentése kezdettől rabul ejt. A Largo (II. tétel) álmok szötte, éteri románcában mintha minden leütött hangnak külön aurája lenne. Poézis, képzelőerő, átszemléltetés és természetesség harmóniája tündöklök a fiatal zongora-

művész játékában. A III. tétel Rondójának játszi könnyedsége, Allegro Scherzandójának humoros kedélye, majd a finálé merész csapongása Beethoven hatalmas univerzumába röpi a megbabonázott publikumot. A ráadásaként hallott Chopin Nocturne pedig az éjszaka sejtelmességével ajándékoz meg.

Ligeti Ramifications című (1969), 12 vonós szőlítával előadott opusa katartikus erővel, az elszálló élet tremoló-finomságú fájdalommal idézi meg a szorongásokban vergődő, vészjósló árnyak fenyegette emberi lény magányos küzdelmét az ismeretlen erővel. Csupa lebegés, csupa misztériozum

a mindössze nyolc perces mű. A zárószám, az I. (C-dúr) szimfónia „echt”, beethovenien robusztus interpretálását Roberto Abbado biztonságos, sallangmentes értelmezése, délies temperamentuma diktálja. Az I. tételben a lendületes, ritmikus főtémát pompásan ellenpontozza a lírai gyöngédséggel ringóhullámzó melléktema. Sójhaj-finomsággal „éneklik” a II. tétel melléktemáját a vonósok. A meditációt elementáris erővel söpri el a finálé (Allegro vivace) mámoros-megittasult életöröme, amit Abbado a 30 esztendő zeneszerző vitalitást sugalló remekművéből kiért.

Az első PROKOP PÉTER-DÍJ átadása

Prokop Péter festőművész, író, római katolikus pap emlékére, tisztelete és szeretete jeléül a Csepeli Alkotó Fórum és a KIRÁLY-ERDEI-MŰHELY kezdeményezésére 2006-ban képzőművészeti és irodalmi díjat alapított.

Dr. Varga Lajos püspök fővédnök: „... legyen ez a díj jel, legyen mérce és közízlést formáló erő. ... járuljon hozzá egy minél teljesebb Prokop Péter –kép kialakulásához.”

A kuratórium 2006. november 4-i ülésén elsőként KARÁTSZON GÁBOR Kossuth – díjas festőművész, író és műfordító részére ítélte oda a díjat, aki magas szintű művészetét rendíthetetlen jellemű emberi helytállással, hazafisággal bontakoztatta ki.

Karátson Gábor korábban már festőművészeti tevékenységéért Munkácsy Mihály – díjat, írói munkásságáért pedig József Attila – díjat kapott.

A díj ünnepélyes átadására 2007. január 23-án, 16 órakor, Karátson Gábor Csepel Galériában rendezett kiállítás keretében, a Magyar Kultúra Napja alkalmával került sor.

Minden kedves érdeklődőt szeretettel várunk a kiállításra a Csepel Galériába. Elérhető: Budapest, XXI.kerület, Csete Balázs utca 13. (A csepeli HÉV-vel a Szent Imre térig, onnan gyalog a Munkásotthon felé. Bejárat az Árpád utcáról, a Munkásotthontól 3-4 percre gyalog).

Prof. Dr. Prokopp Mária
Művészettörténész, ELTE – a kuratórium elnöke

Arcok a városból

Kortársak a pécsi Hattyúház Galériában

Minden városnak megvannak a maga jellegzetes figurái. Olyan emberek ők, akiket mindenki ismer és ők is mindenkit ismernek. Az Európa Kulturális Fővárosa címért munkálkodó Pécs pedig különösen sok ilyen bohém figurának ad otthont. Hiszen ebben a városban, ha belépünk egy üzletbe, nem tudhatjuk, hogy ki fogad majd, egy masszörként dolgozó idegenlégiós, egy cigarettárusnak tűnő gitáros, vagy éppen egy hentesnek álcázott műgyűjtő?

Találkozunk! Lali fotóművész, régi motoros a városban. Azt tudtam én is, hogy szereti a szépet, évente többször is gyönyörű albumai jelennek meg és hatalmas zenei gyűjteménye van, de hogy kortársaktól gyűjt, az újdonság volt nekem. És az éjszaka, a pécsi éjszaka, persze összehozza „az arcokat a városból”. Egy-két pofa sör után két barátunk elhatározásra jutott. Úgy döntöttek, hogy megmutatják, amilyük van. No nem kell rosszra gondolni, ellentétben sok mai fiatallal, nem az elegáns mozdulattal az asztalra hajított merci slusszkulcsáról vagy a mindentudó mobiltelefonokról van szó, hanem a legnevesebb mai alkotóktól gyűjtött képekről. Kaptak is helyet, verték a szöveget a falba rendszeren és kiakasztották kedvenceiket: ef Zámbo István, feLugossy László, Gellér B. István, Halász Károly, Keszler Ilona, Pinczehelyi Sándor, Tolvaly Ernő, Wahorn András Somody Péter, Nyilas Márta, Ernszt András, Bak Imre, Fajó János, Frey Krisztián, Hencze Tamás, Tót Endre képeit.

Bizony a mai világban, s főleg ebben a városban nem is nagyon illik meglepődni az ilyesfajta dolgokon. Jómagam is hozzászórtam már ehhez a jelenséghez, a múltkor azonban mégis különös gondolatok cikáztak végig rajtam, mikor a Király utca végén lévő hentesüzletben a kolbászok felett kortárs festményeket pillantottam meg szép rendben sorakozni. Szluka Balázs dolgozik keményen, szeleteli, darálja, méri a dekákat; javasolja ezt, vagy kínálja amazt; szeretik is a vevők nagyon. Szabadidejét pedig a művészetnek szenteli. Nem csak finom érzékkel válogat a kortárs képzőművészeti alkotásokból, hanem tanul, figyel, ismerkedik, tájékozódik – s néha még ő maga is esetet ragad, egyszóval: képből van.

A gyűjtőket és képeiket nézve egy szó jut eszembe: példamutatás. Itt van ez a két fiatal, ambiciózus ember, aki pénzét és szabadidejét nem haszontalan dolgokra fordítja. Olyan dolgokat tart fontosnak, ami sokaknak eszébe sem jutna, s úgy tárja a világ elé, hogy az embertől nemes egyszerűséggel bukik ki: olyan jó, hogy ilyen van.

Gellér Judit

XVII. Vezékiel próféta szentenciáiból

MESTER: – Isten a művészetet kárptólásul adta a kiüzetésért.
TANÍTVÁNY: – És milyen kárptólást kapunk a művészetből való kiüzetésünkért?
MESTER: – Ez Istennek a következő titka.

Rajz és szöveg: Bertalan Tivadar

maktár

Kiadja: A Magyar Alkotóművészeti Közalapítvány
Megjelenik: 11 000 példányban, havonta

Asztalosné Zupcsán Erika ötlete alapján alapította a MAK

Felelős kiadó: dr. Ferenczy-Nagy István, a kuratórium elnöke
Felelős vezető: Asztalosné Zupcsán Erika, igazgató
Főszerkesztő: Nemes Attila • nemes.attila@maktar.hu
Társaszerkesztő: Köhalmi Andrea • kohalmi.andrea@maktar.hu

A szerkesztőség munkatársai:
Büki Attila, Csépanyi Ildikó, Gómori Beáta, Mikics Ádám, Reich Éva
Szerkesztőség: 1054 Bp., Báthori u. 10. • Tel.: 428-5000 Fax: 473-1613 • szerkesztoseg@maktar.hu

Állandó szerzők:
Bozai Ágota, Brém-Nagy Ferenc, Cseh Borbála, Feledy Balázs, Kaló Béla, Metz Katalin, Novotny Tihamér, Péntek Orsolya, Somhegyi Zoltán, Szivák-Tóth Viktor, Vári Attila,
Művészeti vezető: Tiszai Szilárd • www.sealart.hu
Digitális változat: www.maktar.hu
Nyomdai előállítás: Press+Print Kft. www.press-print.hu, pressp@press-print.hu
Felelős vezető: Tóth Imre, igazgató
ISSN: 1786-7525

A szigligeti Alkotóház megújult szobáival egész évben várja vendégeit.
Érdeklődni lehet: 87/ 461- 014
alkotohaz.szigliget@maktar.hu

